

Nr. 10 | Oktober 2007 |

29ste jaargang

verschijnt niet in augustus

P 408.654

Grenzeloos ?

Afgiftekantoor : 1050 Brussel 5

Verantw. uitgever en afzendadres :

G. Liagre, Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel

Inhoud

Schriftwerk - Woord van de voorzitter	
Over de grenzen heen	3
De sluier van een genocide	3
In het vizier	
Het geloofsgesprek met moslims	4
Reactie op "Het geloofsgesprek"	6
"Alle Menschen werden Schwestern"	7
Synodale raad	
Graag uw aandacht voor	9
Coördinaties	
Op Vrije Voeten	10
Volwassenenvorming	11
Werkgroep Missionaire Gemeente-opbouw	12
Werkgroep Christendom-Islam	13
Protestantse Solidariteit	15
Studiefonds: Ik help een kind	16
Theologische Faculteit	
Masteropleiding FPG erkend	17
Studeren en inschrijven aan de FPG	17
Mededelingen	17
Column	
Sjibbolet	18
Gebod	
Een engel in de nacht	19
Aankondigingen	
50 jaar Protestants Sociaal Centrum	20
Spiritueel Concert Roeselare	20
Atelier Bijbelsgeïnspireerd schilderen	20
Speel-o-theek Pipo Gent	29
Concert Antwerpen	31
Van hier en daar	
Doedelzak en tartan: het geheugen van Zonnebeke	21
Gustav-Adolf-werk 175 jaar	22
Vijftig jaar Belgische Gideons	24
Kerkelijke hulporganisaties	25
100 jaar Presbyteriaanse Kerk in Rwanda	26
Oecumene op de tocht: Sibiu 2007	28
Boekgespreking	
De paus schreef een boek	30
Protestantse Radio en Televisie	
Programma-informatie	32

Uit de redactie

We zouden als kerk de keuze kunnen maken, onszelf op te sluiten in een bastion van zekerheden en ons te verschanzen achter dikke en hoge muren van het eigen gelijk.

Maar het is de vraag of dat meewerkt aan een levend, vrolijk en getuigend geloof.

In deze uitgave van Kerkmozaïek zult u in ieder geval een heel ander geluid horen: dat van een open kerk die over grenzen heen wil kijken en muren wil slechten. De kerk doet dat in navolging van Jezus zelf. In Schriftwerk schrijft ds. K. Depoortere over het grensverleggende werk van Christus. *'Voor echte communicatie moet je over grenzen heen'*, schrijft zij in haar conclusie. In de verschillende bijdragen over het gesprek met de islamitische medemens worden deze grenzen afgetast. Hoe ver kunnen en willen wij gaan in dat gesprek? En vooral ook, waar ligt onze eigenheid bij dat gesprek? Willen wij getuigen of overtuigen? Dhr. J. Hansum geeft de voorzet, dr. P. Tomson gaat er verder op in. Maar grenzen bestaan er ook nog altijd tussen de verschillende kerken onderling. Om deze grenzen te doorbreken, om nader te komen tot elkaar werd in Sibiu de derde Europese oecumenische assemblee gehouden. Dr. Liagre doet verslag van de boeiende maar soms ook moeizame gesprekken. De monoloog leek hier soms luider dan de dialoog en dat heeft blijkbaar consequenties voor een mogelijke toenadering. In een andere bijdrage vertelt dr. Liagre over de feestelijkheden die georganiseerd werden ter gelegenheid van 100 jaar Presbyteriaanse kerk in Rwanda. Samen met enkele anderen vertegenwoordigde hij de VPKB in Rwanda. Opnieuw ziet u hoe onze kerk grenzen overschrijdt. Dichter bij huis, in Duitsland, viert het Gustav-Adolf-Werk haar 175-jarig bestaan. Vele VPKB-gemeenten hebben in de loop der jaren kunnen genieten van financiële hulp die het GAW hen bood bij het realiseren van hun bouw- en renovatieprojecten van kerkgebouwen en pastorieën. Wij willen u graag beter bekend maken met het ontstaan en de werking van dit evangelische diasporawerk en van de stichting. Met deze en vele andere artikelen en aankondigingen hopen wij van de redactie hier en daar een deur te openen; mogelijk leidt dat naar een goed gesprek, een spannende ontmoeting, grensverleggend voor u en voor de ander.

ds. J. VAN VOOREN

Over grenzen heen

Van de Hebreeuwse verhalen is bekend dat ze op een heel specifieke manier zijn opgebouwd, waardoor de kern heel duidelijk naar voor komt. Toeval of consequentie, ook het vierde hoofdstuk van het vierde evangelie is in dezelfde vorm gegoten (Joh. 4). Een omarmende thematiek draagt het zware hoogtepunt van vers 23-24: *Maar er komt een tijd, dat wie de Vader echt aanbidt, hem aanbidt in Geest en waarheid. De Vader zoekt mensen die hem zo aanbidden, want God is Geest, dus wie hem aanbidt, moet dat doen in Geest en waarheid.*

De aanleiding tot deze verzen is het verhaal van de Samaritaanse aan Jezus: Wij aanbidden hier op deze berg en jullie in Jeruzalem. Klinkt het niet een beetje als: Wij bidden in grote kathedralen en jullie in huizen en gemeenten? Achter de plek van samenkomst schuilen jammergenoeg voor sommigen niet overbrugbare verschillen, net zoals tussen Samaritanen en joden in de bijbel. Bij het prille begin van de ontmoeting met Jezus valt de Samaritaanse al uit: Hoe kunt u, als jood, mij te drinken vragen? Dat hoort niet. Wij hebben niets met elkaar van doen, niets met elkaar gemeen. Gek, want joden en Samaritanen hadden bijna dezelfde Schrift en eigenlijk ook dezelfde God en ze verwachtten dezelfde Messias, hadden dezelfde waarden en normen. Maar Jezus mag de Samaritaanse niet te drinken vragen.

Durven wij dat wel genoeg? Een andere traditie met bijna dezelfde Schrift en dezelfde God en dezelfde Messias te drinken vragen?

Is het een grens waar we over heen kunnen stappen, ondanks vooroordelen en perikelen?

Het is niet de enige grens die Jezus verlegt. Hij komt helemaal tot de vrouw in geestelijke zin. Zoals Hij afgedaald is van de hemel naar de aarde door zijn menswording, zo daalt Hij ook nu af naar het begripsniveau van de vrouw. Het gaat over water, dat wat ze wellicht dagelijks gaat halen. Wanneer Jezus merkt dat de stap naar het "levend" water haar toch nog te groot is, verandert Hij van onderwerp: haar man. Blijkt dat Hij wel weet dat ze aan haar zesde man toe is en op die manier legt ze de link met de godsdienst. Het gesprek evolueert in de goede richting. Zij drinkt Jezus' woord en laat haar kruik staan. Ze drinkt nu ander water.

Hier komt een pastorale houding naar boven. Meegaan met iemand tot waar je elkaar begrijpt en vanaf dat punt samen proberen te groeien.

Het doet denken aan het verhaal van de missionaris in de Filippijnen, die vanop zijn paard een man met zijn voeten in de modder zag ploeteren. Hij wist dat het een gewoonte was van ginds om zijn verdriet te uiten. Hij vroeg of hij kon helpen, maar de man in de modder antwoordde niet. Toen steeg de missionaris van zijn paard af, ging naast de Filippino in de modder staan en toen ze daar zo een tijd met hun voeten gewroet hadden, zei de man: "Ik heb verdriet". De missionaris antwoordde: "Ik dacht al zoiets." Voor echte communicatie moet je over grenzen heen.

Katelijne DEPOORTERE is predikant in Antwerpen-Zuid.

De sluier van een genocide...

Tijdens de zomer was ik met mijn vrouw op werkbezoek in Rwanda. Eén zaak werd onmiddellijk duidelijk: het humane immunodeficiëntievirus (HIV) heeft dit land nog altijd stevig in de greep. Einde 2001 leefden ongeveer 500.000 Rwandezes (8,9% van de volwassen bevolking) met HIV of het immunodeficiëntiesyndroom (AIDS). De helft vrouwen, 13% kinderen onder de 15 jaar. Hallucinante cijfers. Ze zijn grotendeels het gevolg van systematische seksuele molestatie, mutilatie en verkrachting tijdens de genocide van 1994. De schandvlek van de volkerenmoord heeft echter nog andere - meer verborgen - gevolgen. Talloos zijn de meldingen van mutilatie of amputatie van genitaliën. Genoeg voor het *International Criminal Tribunal for Rwanda (ICTR)* om seksueel geweld tijdens gewapende conflicten voor het eerst als misdaad tegen de menselijkheid te erkennen. Vrouwen en meisjes zijn levenslang veroordeeld om te blijven leven met de gedachte dat ze hun lichaam ruilden voor eigen lijfsbehoud. Tel daar nog de 35 % Rwandese weduwen bij die lijden aan levenslange paniekstoornissen uit schrik voor een nieuwe genocide en je beseft pas dat het verleden nog steeds als een sluier boven Rwanda hangt. Een evenwichtig gemeenschapsgevoel en interdependentie tussen de bevolkingsgroepen is nog niet voor morgen. Historisch is het humanitaire drama van 1994 voorbij. In de praktijk was het einde van het bloedbad voor velen slechts het begin van een langzame, maar levenslange marteling die nog generaties kan duren...

Dr. Guy LIAGRE is synodevoorzitter van de VPKB.

Het geloofsgesprek met moslims

Jaap HANSUM

In de etalage

Interreligieuze dialoog is een produkt dat kerken vandaag de dag graag in de etalage zetten. We leven immers in een multiculturele samenleving

met veel spanningen en problemen, dialoog is dus hard nodig en als kerken geven we daarin het goede voorbeeld. In de praktijk komt er van een gezonde dialoog, met bijvoorbeeld moslims, om verschillende redenen vaak weinig terecht.

Beperkingen aan moslim zijde

Dialoog is een begrip uit onze westerse, democratische cultuur waar burgers gewend zijn open en vrij te communiceren. Het is niet een vaardigheid die je in iedere cultuur leert. Dialoog veronderstelt immers nogal wat, zoals: goed kunnen luisteren naar andermans mening, die ruimte kunnen geven, je eigen standpunt kunnen verwoorden en ter discussie willen stellen en de flexibiliteit hebben, je eigen standpunt eventueel bij te stellen. Voor oudere generaties Turken en Marokkanen is dat teveel gevraagd. Uit beleefdheid zijn zij wellicht bereid het geloofsgesprek te voeren, maar tot een echte discussie zal het zelden komen. Voor jongere, meer geïntegreerde moslims ligt dat anders, afhankelijk van de vraag hoeveel vrijheid zij zich op geloofsgebied kunnen veroorloven. Het geloof in de tijdloze volmaaktheid van de koran houdt in dat, behalve praktische aanpassingen aan de nieuwe tijd, geen inhoudelijke bijstelling of vertaling is toegestaan. In tegenstelling tot de bijbel is er binnen de islam geen ruimte voor voortschrijdende ontwikkeling van de openbaring waardoor er weinig dialogische speelruimte is. Het komt dan neer op het uiteenzetten en aanhoren van elkaars standpunten, zonder dat er vertaalslagen mogelijk zijn. Hoewel individuele moslims sterk dialogisch kunnen ingesteld zijn, biedt het geloof hen daarvoor weinig ruimte, net zoals dat het geval is bij bijvoorbeeld streng orthodoxe christenen.

Christelijke belemmeringen

Ook aan christelijke zijde kan een gezonde dialoog belemmerd worden, doordat we bijvoorbeeld overdreven bescheiden zijn, ons geloof niet helder naar voren durven brengen en vooral zoeken naar harmonie en punten van overeenstemming. Daardoor blijven de gesprekken vriendelijk, maar oppervlakkig en zijn moslims op hun hoede: waarom zeggen die christenen niet gewoon wat zij geloven? Dialoog kan ook gesmoord worden als we bij voorbaat beheerst worden door het uitgangspunt dat jodendom, christendom en islam op hetzelfde neerkomen. Er wordt wel gesproken over de Abrahamitische oecumene omdat zowel joden, christenen als moslims Abraham beschouwen als hun eerste aartsvader. Ik zie niet zoveel in zo'n waterige oecumene, want het geloof van Abraham kan voor ons weinig betekenen buiten het bredere verband van Tenach, Nieuwe Testament of Koran. Christenen zijn alleen 'kinderen van Abraham' door hun geloof in Jezus Christus, de persoon die ze nooit buiten beschouwing kunnen laten.

Missionaire dialoog

Naar mijn overtuiging is dialoog altijd missionaire dialoog. Dialoog zonder een wervende en missionaire houding is een vrijblijvende en academische bezigheid die geen recht doet aan het missionaire karakter van zowel islam als christendom. In het geloofsgesprek is het feitelijk ondoenlijk om je christelijke identiteit en geloofsovertuigingen niet mee in te brengen. Het wordt zelfs van je verwacht dat je die inbrengt. Wie met moslims het geloofsgesprek voert is al snel aan het uitleggen, veroordelen aan het wegnemen, beelden aan het bijstellen. Je probeert onder woorden te brengen waarom je christen bent, waarom je zo gefascineerd en gegrepen bent door de persoon van Jezus. Dat kun je *getuigen* noemen, verantwoording afleggen van de hoop die in je is (1 Petr. 3:15). Noem het voor mijn part evangeliseren, in de strikte betekenis van het evangelie uitleggen. Dit alles heeft een heel natuurlijke plek in het gesprek. Vaak is het gewoon reageren op vragen. In een dergelijk geloofsgesprek wordt ons het 'islamitisch verhaal' uitgelegd, horen we waarom onze gesprekspartner moslim is en wat dat voor hem/haar betekent. Het gesprek blijft wederkerig, dialoog, tweespraak.

Confrontaties

Het zal er op aankomen de waarheid in liefde te delen. Tussen de klippen door te zeilen van onverschillig relativisme en politieke correctheid enerzijds en botte confrontaties anderzijds. In oprechte dialoog is er altijd hoop dat je elkaar op bepaalde punten kunt vinden en heb je de bereidheid om samen te ontdekken welke opvattingen je kunt delen. Maar de dialoog is al volop geslaagd als er genoeg vertrouwen is gegroeid om grote verschillen van inzicht openhartig te bespreken. Deze dialoog heeft dus niet per definitie iets oppervlakkigs of zoetsappigs. Naar mijn idee is dat een groot misverstand. Het Griekse woord *dialegomai* – veelvuldig gebruikt in Handelingen – wordt ook wel vertaald met twistgesprek of dispuut. In de dialoog kan het er soms heftig aan toe gaan. Grote meningsverschillen, misverstanden, vooroordelen die bevestigd worden, woorden die kwetsen, irritatie en ergernis...het zijn risico's die je loopt in een open en eerlijke ontmoeting.

Jezus niet van ons

De Geest van God werkt overal door waar mensen elkaar ontmoeten en zij zal ook proberen zich te nestelen in de grondgedachten en ethiek van elke godsdienst. Dat is ook de meest positieve reden om altijd weer met elkaar in gesprek te gaan en daar veel van te verwachten. De Geest van God laat zich niet opsluiten in één van de godsdienstige kampen. Zij waait waarheen zij wil, over en weer, over alle grenzen heen en dus kunnen er ontmoetingen ontstaan waarin bijvoorbeeld christenen en moslims elkaar begrijpen en aanvaarden van hart tot hart. Er kan de verrassende herkenning zijn dat je op een bepaald punt tot op de bodem van je hart gelooft in hetzelfde en Dezelfde. In een werkelijke dialoog moet je bereid zijn in de ontmoeting met de ander echt iets te leren. Niet alleen over de ander, maar ook over jezelf. Het missionaire mes snijdt sinds de dagen van Petrus en Cornelius altijd aan twee kanten. De ervaring leert dat juist ook geloofsgesprekken met onze moslimvrienden ook onszelf opnieuw tot verwondering brengen ten aanzien van de persoon van Jezus van Nazareth. Juist deze uniciteit van Jezus impliceert echter ook dat we Jezus niet kunnen annexeren voor onszelf. Jezus is niet van ons. Hij gaat net als in Judea en Samaria soeverein zijn gang en ontsnapt telkens aan de beelden die men zich van hem maakt.

Medeleerlingen 'maken'

Als je iets over God wilt zeggen, moet je in de buurt zijn van Jezus en bij hem in de leer gaan. En er valt voor ons zelf erg veel en nog lang te leren. Over onszelf, over God, over hoe om te gaan met elkaar. En ik ben

ervan overtuigd dat ook anderen veel van hem kunnen leren. Ook moslims. Ja, dat ligt wel erg dicht bij 'christenen van ze willen maken'. Maar hier luistert het wel nauw. Liever spreek ik van medeleerlingen maken. Omdat ook zij Jezus leren kennen als Heiland der wereld en leren volgen als Heer van hun leven. Ik blijf dan nog wel zitten met dat woordje 'maken'. Dat laatste is ons werk niet. We hoeven ook niet iets van mensen af te pakken. We getuigen van hem door wie we gegrepen zijn en laat Jezus dan zelf als derde het gesprek maar binnen treden. Laten we overtuigende mensen zijn, overtuigend, juist doordat we geen druk uitoefenen, maar zijn wie we zijn omdat Christus in ons woont.

Noot: voor dit artikel heb ik dankbaar gebruik gemaakt van: 'Missie en moslims, reflecties van een missionair werker', Drs. Martijn van Laar, Rotterdam Delfshaven; *Jezus Kurios, De Christologie als hart van de theologie*, Dr. Bram van de Beek, Kampen, 1998, p.255-276

Jaap HANSUM is missionair vicaris in het Bijbelhuis Antwerpen

Noorse Christenen en Moslims akkoord over bekering tot andere godsdienst

OSLO - Twee groepen, die respectievelijk de Moslims en de Christenen in Noorwegen vertegenwoordigen, ondersteunen in een gezamenlijke verklaring het recht om tot de andere godsdienst over te gaan zonder dat dit gepaard gaat met enige intimidatie.

De Moslimexecutieve en de Lutherse Kerk in Noorwegen verklaarden op 22 augustus jl. dat het iedereen vrij staat om zich te bekeren tot een godsdienst naar zijn keuze. "Voor zover wij weten, is het de eerste keer dat een Kerk en een representatief orgaan van de Islamitische godsdienst dit recht erkennen" zegt de secretaris-generaal van de Lutherse Kerk.. "Met deze verklaring hopen wij bij te dragen tot de internationale ontwikkelingen terzake".

(Uit: Ecumenical News International)

Reactie op “Het geloofsgesprek met moslims”

Op verzoek van de redactie schrijf ik met genoegen een reactie op het stuk van Jaap Hansum. Hansum, die naast zijn werk aan het Bijbelhuis in Antwerpen afstudeerde aan de FPG Brussel en nu promoveert en lesgeeft aan de ETF Heverlee, bewijst hier opnieuw een theoloog te zijn die tussen de verschillende richtingen creatief zijn eigen weg gaat.

Peter TOMSON

Ik zie de opstelling van Hansum als een stapje vooruit in het gesprek over oecumene en zending. Ook al is wat hij zegt niet geheel nieuw. Dat geeft de mooie parabel aan waarmee hij begint: deze is bekend van G.E. Lessing (1779), maar circuleert al sinds de 13e eeuw in de Europese literatuur. Zoals bekend was ook dat reeds een tijd van confrontatie en gesprek tussen de drie openbarings-godsdiensten: jodendom, christendom en islam. De parabel van de drie ringen drukt het streven uit, elk van de drie manieren om God te dienen te respecteren, terwijl ieder toch met overtuiging de eigen traditie aanhangt. Het nieuwe bij Hansum is dat hij dit toepast op de situatie van vandaag, met een open oor voor de verschillende stemmen in protestants en evangelisch België.

Christenen moeten in gesprek met moslims of joden met overtuiging hun eigen geloof aanhangen. Doen zij dit niet, dan vervalt het gesprek in relativisme, of zoals Hansum raak formuleert, in ‘een waterige oecumene’. Maar zij moeten ook respect hebben voor de godsdienst van de ander en bereid zijn, daarvan te leren. Nog zo’n mooie formulering: ‘Het missionaire mes snijdt sinds de dagen van Petrus en Cornelius altijd aan twee kanten.’ De niet-jood Cornelius moest van apostel Petrus leren over Messias Jezus, maar Petrus moest van Cornelius leren dat ook niet-joden waarlijk Godvrezend kunnen zijn (zie Handelingen 10). Zoals de parabel van Lessing aangeeft, gaat het er in het ‘gesprek’ tussen joden, christenen en moslims om, met elkaar te wedijveren in waarachtige liefde tot God en tot de mensen.

Hierbij moeten zij niet oordelen over de ander, maar zich bewust zijn van de beperktheid van het eigen kennen en kunnen. Het gesprek tussen de godsdiensten is een zaak van geloof en vertrouwen. Hansum: ‘Vanzelf zal aan het licht komen wat uit de hemel is en wat niet. Aan de vruchten kent men immers de boom.’ Hij maakt hier onder meer een toespeling op de spreuk waarmee de wijze Farizeeër Gamaliël het Sanhedrin overtuigde om de apostelen van Jezus te laten gaan. Of de bood-

schap van de apostelen ‘uit de hemel’ (uit God) is of niet, zal vanzelf blijken (Handelingen 5:38).

In wezen, zegt Hansum, komt het voor ons christenen neer op onze verhouding tot Jezus. Volkomen juist, maar ik wil het wat preciezer zeggen, en dat kan ook in het gesprek met joden en moslims van belang zijn. Laat Cornelius ons voorbeeld zijn. Hij wist als Godvrezende niet-jood reeds alles van bijbel, God en geboden; hij ging naar de gebedssamenkomsten, deed zijn eigen gebeden en gaf aan de armen (Handelingen 10:2). Alleen moest hij Jezus nog leren kennen. Wat betekende dat? Petrus’ toespraak tot het huis van Cornelius maakt het duidelijk: ‘...Jezus uit Nazaret... trok als weldoener door het land en genas iedereen die in de macht van de duivel was... Wij zijn de getuigen van alles wat hij gedaan heeft... Zeker, ze hebben hem gedood door hem aan een kruis-hout te hangen, maar God heeft hem op de derde dag weer tot leven gewekt...’ (Handelingen 10:38-41).

Ook voor het hedendaagse gesprek met joden en moslims, maar allereerst voor het dagelijkse ‘gesprek met onszelf’, is het van groot belang dat wij ons bewust zijn wie wij zijn: navolgers van de mens die deze dingen deed. Niet zomaar een mens: een unieke mens, die wij Zoon van God noemen. Maar een mens. Hij deed trouwens nog meer, zo leert ons het evangelie: Jezus predikte, onderwees en genas. Wij ‘gelooven’ in Jezus om wat hij heeft *gedaan en geleerd*, dààr staan wij voor als zijn volgelingen, en dat gedenken wij telkens wanneer wij het brood breken en de beker drinken. Wij belijden Jezus als Gods Zoon omdat hij uniek was in het mense-lijke vlak.

Peter TOMSON is Titularis leerstoel Nieuwe Testament aan de FPG

“Alle Menschen werden Schwestern”

naar aanleiding van de verschillende bijdragen op de conferentie Gender Trubbels

Eef VAN DER LINDEN

Misschien bent u verrast door de leus op deze foto en zou u graag het verband weten met theologie. Misschien denkt u dat dit een oproep is tot politiek correct taalgebruik. Op de conferentie hebben we onder andere nagedacht wat de maker van deze affiche heeft willen zeggen en wat dit alles te maken heeft met theologie.

Zien wat we zeggen

Alle Menschen werden Brüder, de oorspronkelijke zin, geeft de droom weer, dat eens alle mensen als broeders zullen samen wonen. Als visioen is dat de moeite waard en natuurlijk heeft de tekstschrijver van dit lied hiermee ook zusters bedoeld, daar twijfelen we niet aan. Maar het is toch op zijn minst opmerkelijk dat als we *Schwestern* hiervoor in de plaats zetten, mannen zich buitengesloten weten, iets wat de maker van de affiche nu juist niet bedoelt. In tegenstelling tot wat wij gewoon zijn, maakt hij het vrouwelijke tot het universele en de mannen mogen zich daartoe rekenen.

We zijn immers gewoon dat het mannelijke het algemene is, zoals in de bijbel met ‘kinderen van Israël’ niet alleen de zonen, maar ook de dochters worden bedoeld, hoewel het Hebreeuws alleen het mannelijk meervoud ‘zonen’ gebruikt. Dit betekent dat al wat vrouwelijk is niet direct zichtbaar is of onderbelicht blijft. Als het waar is, dat we slechts ‘zien wat we zeggen’, dan zouden we door over vrouwen en het vrouwelijke te spreken hen ook zien.

Door anders te gaan spreken zien we wellicht ook anders en meer, maar is dat voldoende om de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen, die nog altijd wereldwijd bestaat, teniet te doen?

Dualiteit tussen man en vrouw

Een tweede probleem schuilt immers in de vooropgestelde dualiteit tussen man en vrouw. Ze is wat de man niet is of niet heeft en omgekeerd. Boekjes als *Mannen komen van Mars en vrouwen van Venus* – in alle varianten – zijn op deze dualiteitsgedachte gebaseerd. Deze boekjes geven dan wel datgene aan wat we ervaren, maar ze

houden tegelijkertijd deze dualiteit in stand. Een dualiteit die ook een machtsverschil in stand houdt. Maar tussen mannen en vrouwen bestaan nu eenmaal verschillen, zult u zeggen. Het frappante is echter dat wij zo gewoon zijn om in deze twee eenheden te denken, dat we hun sociale rol aan die dualiteit vastkoppelen, zonder in te zien dat niet alleen de sociale rol cultureel beïnvloed is, maar ook de biologische factor. En ook dit wordt door ons taalgebruik telkenmale bevestigd.

Voorbeelden van rolbevestiging

Tijdens de conferentie zagen we verschillende voorbeelden van die rolbevestiging. Zelfs de NBV blijkt hiervan niet losgekomen te zijn. Neem nu een vergelijking tussen Ex. 38, 8 en Nu. 8,24. In beide tekstgedeelten wordt een Hebreeuws werkwoord gebruikt dat ‘dienst doen’ betekent, in beide gevallen in een context van “dienst doen nabij de tempel”. Maar gaat het om vrouwen? In Ex. wordt het vertaald als ‘samenstromen’ en in woordenboeken wordt aangeraden dit werkwoord in dat geval te vertalen met ‘schoonmaken’.

‘Schoonmaken in de tempel’ hoeft op zich niet van minder grote waarde te zijn dan ‘dienstdoen’, maar blijkbaar is het schoonmaken een rol alleen voor vrouwen en niet voor mannen en is er kennelijk toch een verschil in waardering. De keuze voor samenstromen zoals de NBV voorstaat, lijkt op het eerste gezicht vriendelijker, maar in plaats van ‘schoonmaken’ doen de vrouwen nu helemaal niets meer. Ze krijgen een passieve rol.

Stel dat we het vrouwelijke als het universele nemen en we dit vijf, tien, vijftig, honderd jaar volhouden, zou dit de wereld veranderen? Een filosofe als Judith Butler denkt van niet, zolang het denken in dualiteiten en tegenovergestelden ons uitgangspunt blijft, kan er hooguit een omkering van rollen komen, maar geen daadwerkelijke verandering.

Kijken naar verschillen

De daad van de kunstenaar is dus niet zozeer een pleidooi voor een politiek correct taalgebruik als wel voor een erkenning en herkenning van diegenen die niet altijd zichtbaar zijn.

Deze discussie blijft dan ook niet beperkt tot een discussie rond de verschillen tussen man en vrouw. Gender of sociale sekse, wordt niet alleen bepaald door een biologische factor. Culturele, economische, politieke factoren zijn eveneens van invloed. En evenzeer geldt dit voor leeftijd, seksuele geaardheid, religie en opleiding. Sommige studies spreken over 14 verschillende factoren die van invloed zijn op de genderidentiteit: zeg maar hoe we onszelf als man of vrouw ervaren of hoe we ervaren worden. Al deze factoren maken tevens deel uit van machtsstructuren. We kunnen niet eenvoudigweg denken in termen van vrouwen tegenover mannen, waarbij de vrouw de zwakke rol krijgt toebedeeld en de man de sterke. Niet alleen bevestigen we daarmee de oude verbinding tussen de biologische seksen en hun gedoodverfde sociale rollen. Ook tussen vrouwen onderling bestaan er verschillen en ongelijkheid in macht en invloed. Denk bijvoorbeeld maar aan het verhaal van Sara als meesteres en Hagar haar slavin. Willen we in de wereld werken aan gelijkheid, dan is het van belang om de factoren die tot machtsongelijkheid leiden onder ogen te zien en hiermee rekening te houden. Kijken naar verschillen is daarom niet alleen een zaak van identiteit maar ook van solidariteit met wie door deze machtsongelijkheid niet zichtbaar is of onzichtbaar gemaakt wordt. En ook hieraan willen we in de leerhuizen van Motief aandacht besteden.

Zoals aan filosofe Judith Butler, die pleit om op zoek te gaan naar de 'barsten in de muur' om in taal en beeld datgene te laten verschijnen dat niet voldoet aan het 'gangbare beeld in handelen, spreken en schrijven'. De Hebreeuwse taal geeft ons daarbij zelf de mogelijkheden. Neem nu psalm 2, 7. "Hij sprak tot mij: Jij bent mijn zoon, ik heb je vandaag verwekt." Het werkwoord 'verwekken' is in het Hebreeuws hetzelfde als 'baren'. De taal laat dus toe om deze zin te vertalen in "Jij bent mijn zoon, ik heb je vandaag gebaard". Hetgeen ook logischer zou zijn, want dit is toch eerder een uitroep die je bij een geboorte zou uitspreken in plaats van bij een mogelijke verwekking?

Iets nieuws beginnen

Tenslotte is het bijbels denken tegen de gedachte van lotsbestemming. We worden misschien wel geboren als man of vrouw, maar we hebben als man of vrouw ook de kans op wedergeboorte, de opdracht tot menswording. Hanna Arendt verwoordde dit in 1964 met haar begrip van nataliteit: *Het handelen, met al zijn onzekerheden, herinnert ons altijd aan het feit dat mensen, ook al moeten zij sterven, niet geboren zijn om te sterven, maar om iets nieuws te beginnen (...)* Met de schepping van de mens kwam het principe van het beginnen in de wereld.

Het zou toch mooi zijn als mensen ook als zusters kunnen samen wonen.

Met dank aan ds. Neeltje Reijnders, Prof. dr. Dorothea Erbele-Küster, Prof. dr. Jurjen Wiersma en ds. Willem Douwes voor hun bijdragen in deze conferentie.

Eef VAN DER LINDEN is Educatief Medewerkster Motief vzw

Graag uw aandacht voor

Synodevergadering 2007

Op zaterdag 24 november 2007 komt de synodevergadering bijeen in de Protestantse Kerk, Nieuwe Graanmarkt 8 te 100 Brussel. Aanvang: 9.00 uur. De synodedocumenten zijn ondertussen naar alle afgevaardigden – en de gemeenten – vertrokken. Dit keer in het groen, met een gedrukte tekst op 3-kleuren papier. De witte bladzijden leveren de discussiestof voor de synode. De groene bladzijden bevatten de cijfers. In de gele bladzijden is tenslotte een aantal voorstellen opgenomen met betrekking tot ambtelijke vragen. Deze gele bladzijden komen aan de orde tijdens een bijzondere thematische zitting op zaterdag 17 mei 2008. Ze dienen nu echter reeds besproken te worden in de districten en gemeenten.

Moderamen synodevergadering

Het moderamen van de synodevergadering is haast compleet. Als we deze woorden schrijven, zoeken we alleen nog een Franstalige secretaris. Die, in samenspraak met een andere Franstalige secretaris en twee Nederlandstalige secretarissen, instaat voor het synodeverslag.

Mutaties

De VPKB is in beweging, althans wat het predikanten-corps betreft. Tijdens het in de synodedocumenten besproken jaar, noteerden we 21 mutaties. Ook ds. D. Boelens (Turnhout) vervoegt thans de rangen. Hij was voorheen predikant in Hongarije en op Curaçao.

Franstalige woordvoerder

Regelmatig hoort men vragen over de opportuniteit om er in de VPKB twee woordvoerders op na te houden. Doorgaans luidt de vraag of de voorzitter deze taak niet beter zelf kan waarnemen? Nee dus. De woordvoerders hebben een actieve rol in het opsporen, vergaren van nieuwsberichten en communiceren. Ze zijn de buffer en tegelijk de contactpersoon, bij wie iedereen van buiten steeds terecht kan voor informatie. Ze leggen ook netwerken aan die helpen om de kerk in de media beter te profileren. Het volstaat om hun verslagen van de afgelopen jaren te lezen, om hierover geïnformeerd te zijn.

Aan Franstalige kant werd mevr. Dorothée HENRI-BOUILLON (°1980) aangezocht als nieuwe woordvoerder en opvolgster van Michel DANDOY. Ze studeerde onder andere theologie in Straatsburg en Finland. In een volgende aflevering van Kerkmozaïek publiceren we een meer uitvoerig portret.

VPKB in beweging

Synodale raad

De synodale raad heeft besloten om vanaf januari 2008 de verschillende verantwoordelijken van coördinaties, werkgroepen en bijzondere ambten in de VPKB te ontmoeten tijdens een plenaire raadszitting. Deze ontmoetingen moeten het contact nog verbeteren en de wederzijdse transparantie bevorderen. Er werd een agenda opgesteld, die tijdig aan alle betrokkenen zal worden medegedeeld.

SPEP organiseert colloquia

- Een eerste colloquium vindt plaats op 13 oktober a.s. van 9.00 tot 13.00u. in de gemeente Bruxelles-Botanique naar aanleiding van het afscheid van de Franstalige woordvoerder van de VPKB Michel DANDOY. Thema van dit colloquium is *Les religions dans les médias*. Sprekers zijn de journalisten Christian LAPORTE (La Libre Belgique) en Charles DELHEZ (Dimanche). Toegang gratis.

- Het tweede colloquium wordt georganiseerd op 1 november a.s. van 9.00 tot 17.00u. in de gemeente Bruxelles-Musée. Thema: *Les religions et les violences*. Aan dit colloquium werken mee een moslim, een jood, een christen en een vrijzinnige. Toegang: 20 Euro (maaltijd en documenten inbegrepen).

Op deze colloquia zijn uiteraard ook Nederlandstaligen welkom (geen simultaanvertaling).

Meer inlichtingen:

Eleazar TWAGIRAYESU (02/510.61.63)

Op Vrije voeten organiseert met de steun van de Vlaamse Gemeenschap

- van vrijdagavond 19 t.e.m. zondag 21 oktober een jongerenweekend in het Verloren Bos van Lokeren - deelname: 31 Euro;
- op 17 en 18 november een kinderweekend in Meulebeke - deelname: 25 Euro.

Inschrijven via www.opvrijevoeten.be

V.P.K.B.
zaalvoetbaltornooi
28 ste editie

1 november 2007

**In "Ter Wallen"
te Merelbeke**

Organisatie: V.P.K.B. Gent Rabot i.s.m. Op Vrije Voeten vzw
Contact: Frans Loos
(0479/409797 of frans.loos@pandora.be)
Peter Van Cleemput
(0496/678030 of peter@opvrijevoeten.be)

Inschrijven :

- Met een ploeg via de website www.opvrijevoeten.be (klik op 1 november in de kalender)
- Individueel geef je je naam op bij de dominee of de plaatselijke verantwoordelijke.

Volwassenenvorming

We stellen u voor: Hanna Mampuys Nieuw educatief medewerkster bij Motief vzw

Hanna is sinds 1 september jl. in dienst van Motief. Ze werkt naast Eefje van der Linden deeltijds in het bureau aan de Marsveldstraat. Hanna is 25 jaar en woont in Heverlee. Ze studeerde godsdienstwetenschappen met als specialisatie dogmatiek aan

de KULeuven en heeft daarbij ook het pedagogisch bekwaamheidsdiploma behaald. Ze deed deze studie 'uit interesse en overtuiging'.

Op dit moment is ze zich volop aan het inwerken en er is al een zekere werkverdeling gemaakt. Hanna zal de (protestantse) vormingsactiviteiten van Motief in de regio ten oosten van Brussel gaan opvolgen. Ze zal zich bovendien gaan richten op een uitbreiding van de contacten buiten de VPKB.

Het bureau aan de Marsveldstraat waar het protestants vormingswerk (Motief/volwassenenvormingswerk VPKB) nog steeds is gevestigd, zult u vanaf 1 september nauwelijks meer dicht vinden, want naast Hanna en Eefje werkt hier ook de administratief medewerkster van Motief: Renilde Everaert.

Aangezien alle drie deeltijds werken, geven we voor uw gemak de dagen waarop we beschikbaar zijn.

- Renilde Everaert – administratief medewerkster. U kunt bij haar terecht voor vragen rond inschrijven en betalingen van de Motiefactiviteiten. Bereikbaar op maandag, dinsdag en donderdag.
- Hanna Mampuys – educatief medewerkster. U kunt bij haar terecht voor inhoudelijke vragen over vorming van Motief in de regio ten oosten van Brussel. Bereikbaar op dinsdag, woensdag en donderdag.
- Eefje van der Linden – educatief medewerkster. U kunt bij haar terecht voor vragen over kerkelijk vormingswerk en over inhoudelijke vragen over vorming van Motief in de regio ten westen van Brussel. Bereikbaar op maandag, woensdag en vrijdag.

Deze personen hebben twee telefoonnummers waarop zij bereikbaar zijn: 02 510 61 62 en 02 508 58 52

God en de goden in het Oude Testament

In deze drie vormingsavonden bekijken we de ontwikkeling van het godsbesef in het oude Israël, met de specifieke trekken van God per periode. Spreken deze godsbeelden ons vandaag nog aan of juist niet. En zijn het vergane beelden of zijn ze herkenbaar in onze eigen wereld.

Waar en wanneer? Zandpoortvest 27, Mechelen
4, 11 en 18 oktober
van 19u45 - 22u15

Begeleiding: Neeltje Reijnders, Gerrit Buunk
Prijs 18 euro / VPKB leden 15

De prijs mag geen belemmering zijn om deel te nemen, neem contact op met ons secretariaat

Info en Inschrijven 02 510 61 62
Info.motief@skynet.be
Motief – 02 510 61 62 of

Paul Gerhardt, 400 jaar geleden geboren : een multimediale avond

"O Haupt voll Blut und Wunden": hoeveel mensen werden er niet stil van in de Passietijd *"Beveel gerust uw wegen..."*
"Ga uit o mens, en zoek uw vreugd...".

Het zijn maar een paar liederen van Paul Gerhardt, die 400 jaar geleden werd geboren en in Duitsland al aan z'n derde postzegel toe is... Wie was Paul Gerhardt en wat maakt zijn liederen zo bijzonder, dat ze na zoveel eeuwen nog gezongen worden?

Dick Wursten gaat op zoek naar het antwoord en laat het publiek kennis maken met de mens achter de lied-dichter. Hij werpt een blik op zijn leven (met een powerpointpresentatie ± 1 uur) en laat het publiek lezen, zingen en luisteren naar enkele van Gerhardt's meest bekende liederen...

Naar geloven wordt dit aangevuld met het laten horen van de manier waarop J.S. Bach enkele van zijn koralen heeft gebruikt in zijn cantates, en hoe de liederen zijn verwerkt / bewerkt in latere liedboeken (1/2 uur).

Gemeenten kunnen deze avond aanvragen bij Volwassenenvormingswerk VPKB.

Contactpersoon Eefje van der Linden 02 508 58 52

Werkgroep Missionaire Gemeenteopbouw

Vlaamse Diaconale Dag
Zorg! Onbetaalbaar!
20 oktober 2007 – VPKB Vilvoorde

Hoofdspreker:

Dirk Geldof,
socioloog en raadslid
OCMW Antwerpen

Waarom wordt betaalde zorg steeds meer onbetaalbaar en waarom blijft de economische waarde van onbetaalde zorg onzichtbaar binnen het huidige economische denken? Niet alleen de onbetaalde zorg, maar ook de effecten van het overheidsbeleid worden onzichtbaar. De zorgende solidaire mens wordt in de marge gedrukt.

Op deze studiedag staan de woorden solidariteit, barmhartigheid en gerechtigheid centraal. Net zoals de praktijkverhalen uit de jeugdsector of van geloofsgemeenschappen die tegen wil en dank als vangnetten functioneren. We blijven echter niet bij de pakken neerzitten, we gaan op zoek naar een alternatief. Kan een ecologie van de zorg dit alternatief zijn? Wat zijn dan de verschillen met ons huidig economisch denken? We verzamelen actiepunten om mee aan de slag te gaan.

Programma

09u30 Ontvangst

10u00 Opening

Dirk Geldof 'Naar een ecologie van de zorg. Hoe omgaan met ontwikkelingen in het welzijnslandschap?'

11u30 Werkgroepen

12u30 Pauze
Soep en broodje door Sociaal restaurant Miks-o-rant

13u30 Praktijkvoorbeelden. JAC Vilvoorde.

14u00 Geloofsgemeenschappen vangnetten tegen wil en dank

14u50 Thee

15u10 Pleidooi en actiepunten

16 u00 Afsluiting

Deelname: € 4 (incl. soep, broodjes, een Open Poort nummer)

Werkgroep Christendom-Islam

Werkgroep Dialoog Christendom en Islam i.s.m. Motief vzw organiseert

Vrouw in de Islam

De plaats van de vrouw in het Christendom is momenteel niet echt onderwerp van debat. Over de plaats van de vrouw in de Islam woedt de discussie des te meer! De hoofddoek, gearrangeerde huwelijken, eerwraak zijn enkele van de thema's die veel aandacht krijgen in de media. Wat is hiervan de achtergrond? Wat is de rol van de Koran? En wat valt er te zeggen over de situatie van vrouwen en dochters van gastarbeiders? Khadija Aznag, zelf moslima, kan hier boeiend over vertellen. Als historica en islamologe weet zij heel wat te verhelderen.

Dit programma kunt u op twee verschillende plaatsen volgen:

TERVUREN/MOORSEL

Plaats: Parochiezaal Moorsel, Moorselstraat 203 in Tervuren /Moorsel
Data: 2 woensdagen, van 19u45 tot 22u15: 17 oktober 12 december 2007
Begeleiding: Khadija Aznag en Greet Heslinga
Deelnameprijs: €12

BRUSSEL

Plaats: Protestantse Kerk, Nieuwe Graanmarkt 8 in Brussel
Data: 2 avonden, van 19u45 tot 22u15:
25 oktober en 12 november 2007
Begeleiding: Khadija Aznag en Judith van Vooren
Deelnameprijs: €12

Info en inschrijvingen bij Motief vzw, Marsveldstraat 5, 1050 Brussel
tel 02 510 61 62 of info.motief@skynet.be

Deze reeks over de vrouw in de islam, evenals Islam voor beginners kan door gemeenten aangevraagd worden bij ds. Judith van Vooren (voorzitter werkgroep christendom-islam + tel. nr. 02 675 22 51 en bij VVW Motief tel. 02 502 58 52

Islam en de joods-christelijke traditie - leesgroep

In deze leesgroep bespreken we het boek "Islam en de joods-christelijke traditie, een verkenning" door Frank E. Peters. Het is een kennismaking met de islam waarin bijzondere aandacht wordt besteed aan de relatie tussen de islam en de joods-christelijke traditie. Peters vertrekt van de Koran, het leven van Mohammed en de unieke gemeenschap van moslims. Hij gaat in op de structuur van de soennitische en sjii'sche gemeenschappen en schetst belangrijke islamitische opvattingen over rituelen, oorlog, vrouwen en mystiek. Omdat we met een kritische bril willen lezen, nodigen we een aantal moslim(a)s uit om hun visie te geven op dit boek.

Plaats: Lokaal CvS, Belgradestraat 78 in Mechelen
Data: 4 woensdagen, van 9u tot 12u: 26 september, 24 oktober 2007, 20 februari en 19 maart 2008
Deelnameprijs: € 20 (exclusief boek)

Info en inschrijvingen bij Motief vzw,
Marsveldstraat 5, 1050 Brussel
tel 02 510 61 62 of info.motief@skynet.be

Werkgroep Christendom-Islam

Sinds mei 2005 komt de werkgroep dialoog Christendom-Islam van de VPKB op regelmatige basis samen. De aanzet tot de oprichting kwam van de Synodevergadering (27-28 november 2004) toen met 49 stemmen vóór, 1 tegen en 5 onthoudingen (dit is 89 %) gevraagd werd om de oprichting van een werkgroep voor de betrekkingen met de Islam. Uit dit stemresultaat bleek duidelijk het inzicht dat aandacht voor de islam noodzakelijk is in onze multireligieuze samenleving. Het gaat erom *'de gemeenten aan te moedigen de Islamitische traditie te bestuderen en waar mogelijk persoonlijke contacten te leggen met Islamitische gelovigen met het oog op een grotere bekendheid en waardering voor de Islamitische Geloofsgemeenschap in ons land.'* (tekst van het synodebesluit)

Doelstellingen

Hoewel er in verschillende gemeenten van de VPKB mensen actief zijn in groepen, die zich met interreligieuze dialoog bezighouden, hebben we ook geconstateerd, dat er in veel van onze kerkgemeenschappen nog een grote onbekendheid bestaat inzake het geloof van onze islamitische medeburgers. Vaak wordt over moslims gesproken in positieve of negatieve clichés. Omdat de werkgroep over weinig menskracht beschikt, kiest zij voor onderstaande beperkte en praktische doelstellingen:

- “Onbekend maakt onbemind” zegt het spreekwoord. Daarom wil de werkgroep de kennis over de islam bevorderen.
- Ook wil zij de ontmoeting en dialoog met moslims bevorderen en ervaringen die in de gemeenten daarmee zijn opgedaan doorgeven.
- Op langere termijn wil de werkgroep ook de theologische aspecten van de dialoog bestuderen en - bij voorkeur in samenwerking met andere kerkgemeenschappen - contact zoeken en relaties opbouwen met islamitische organisaties en de officiële vertegenwoordigers van de islamitische gemeenschap.

Cursus voor beginners en cursus over De Vrouw in de islam en Leesgroep

De werkgroep heeft inmiddels veel tijd besteed aan de verzorging van een basiscursus over de Islam. Hierover kon u in een vorig nummer van Kerkmozaïek meer lezen. De cursus wordt inmiddels ook buiten de VPKB overgenomen onder de verantwoordelijkheid van MOTIEF. Als vervolg op de basiscursus wordt nu,

eveneens in samenwerking met MOTIEF, een tweedelige cursus aangeboden over de Vrouw in de islam (zie voor praktische informatie hierover de rubriek van het Volwassenenvormingswerk).

De werkgroep beveelt ook graag de leesgroep aan rond het boek *“Islam en de joods-christelijke traditie”* van Frank.E. Peters. Het is een kennismaking met de islam waarin bijzondere aandacht wordt besteed aan de relatie tussen de islam en de joods-christelijke traditie (zie voor praktische informatie hierover de rubriek van het Volwassenenvormingswerk).

Actueel

Wij herinneren u eraan dat op 13 september de vastenmaand ramadan begon. De vastentijd is ook voor de moslim een tijd van inkeer en geloofsverdieping. Ook wordt extra tijd en aandacht gegeven aan de relatie met de medemens, vooral met hen die het moeilijk hebben. Het einde van de ramadan is dit jaar voorzien rond 13 oktober. Ter gelegenheid daarvan en als teken van verbondenheid kunt u bij Kerkwerk Multicultureel Samenleven wenskaarten bestellen om uw felicitaties over te brengen aan uw islamitische vrienden en kennissen. Bestellen kan per telefoon: 02/502 11 28 of per e-mail: bestellingen@kms.be. Bezoek ook eens de website : <http://kms.be>

Om te lezen

Tenslotte, er worden veel boeken geschreven over de islam en moslims. Ook vindt u tegenwoordig boeken waar moslims/moslima's zelf aan het woord komen. Dat is bijvoorbeeld het geval met *Zout*, geschreven door Marjan Berk. Hieronder vindt u daarvan een korte bespreking. Warm aanbevolen.

Namens de werkgroep*
ds. J. VAN VOOREN

* Samenstelling van de werkgroep:
Ds. Judith van Vooren (voorzitter) ds. Greet Heslinga,
ds. K. Depoortere, mv. Joyce Smit en dhr. W. Schiffer.

Boekbespreking

Zout. Marjan Berk.

Atlas 2006. 174p. €17,50.

ISBN 90 450 1586 2.

Het meest bijzondere aan dit vlot-geschreven boek is de beweging tussen vrouwen, de dialoog. Opmerkelijk omdat in veel boeken over mensen uit andere culturen inderdaad slechts over deze mensen gesproken wordt zonder dat zijzelf werkelijk zichtbaar, hoorbaar en voelbaar aan het woord komen. In dit boek stelt Marjan Berk dan ook geen steriele monoloog voor, noch van haarzelf, noch van de ander. Wat zij aanbiedt is een levende dialoog. Eigenlijk kon het ook niet anders, want het boek ontstond vanuit de oprechte verwondering van de schrijfster over het diepe levensgeluk dat zij vast stelde bij haar gesprekspartner, Sebahat Tuzgöl, een uit Turkije afkomstige vrouw die uit liefde voor haar man, die zij niet zelf gekozen had, in 1971 naar Nederland kwam.

Iedere bladzijde brengt Marjan Berk dicht bij Sebahat Tuzgöl. Het gaat dan ook over wezenlijke dingen, over ouders en kinderen, over slaapliedjes en rouwrituelen; het gaat over dood en leven en natuurlijk over liefde.

Verrassend, hoe vanuit een huis in Slotermeer (NL), Turkije steeds dichterbij komt, en zelfs Mekka geen vaag begrip meer is. Het hoeft niemand te verbazen dat het boek uitloopt op reisplannen van Marjan Berk om in de zomer naar Turkije te vertrekken om daar te voelen en ruiken wat Sebahat Tuzgöl haar al verteld heeft. Gesprekken als deze smaken immers naar méér!

Judith VAN VOOREN

(Eerder verschenen in FIER, maart/april 2007, www.tijdschriftfier.net)

Protestantse Solidariteit

Protestantse Solidariteit nodigt u uit in haar nieuwe burelen

Protestantse Solidariteit is in augustus verhuisd ! Er zijn nog wat werkzaamheden te verrichten, voordat we volledig zijn geïnstalleerd. Maar we zitten al in onze nieuwe, ruime en heldere bureaus, waar we onze werkzaamheden nog beter hopen te kunnen verrichten dan voorheen.

Zoals u weet werken we vooral in de gezondheidszorg in Centraal Afrika, vooral in Rwanda en Kongo, en speciaal op het gebied van de bestrijding van AIDS. Gedurende de vakantie hebben we opnieuw kennis genomen van de wreedheden, die in Kivu, in Oost Kongo, worden begaan tegenover de vrouwen aldaar. Verkrachtingen zijn daar aan de orde van de dag. We zijn dit jaar een speciaal project begonnen om de vrouwen, die daarvan slachtoffer zijn, te helpen zich opnieuw in hun samenleving te integreren. Daarvoor hebben we uw steun hard nodig.

We zijn nu ook bezig ons programma voor de komende jaren bij de Belgische overheid in te dienen voor medefinanciering. Kortom, werk genoeg te doen!

Wij willen u van harte uitnodigen om ons in onze nieuwe behuizing te bezoeken en u van onszelf en ons werk op de hoogte te brengen, en wel op

Woensdag 24 Oktober van 14 tot 16 uur
in de Brogniezstraat 46, 1070-Brussel (Anderlecht),
niet ver van het Zuidstation.

Als u met de auto komt, rij dan de Brogniezstraat in vanaf de ring (Poincarelaan/Zuidlaan), want in de Brogniezstraat is éénrichtingverkeer. Er is parkeerplaats achter het gebouw.

Het telefoonnummer van Protestantse Solidariteit blijft hetzelfde (02-510.61.80), evenals de bankrekening, waarop u uw giften kunt storten:

068-0669010-28 (fiscaal attest vanaf 30 €).

Hopelijk tot 24 oktober !

Studiefonds: Ik help een kind

Uit dit studiefonds ontvangen jongeren van de Presbyteriaanse kerk in Rwanda (EPR) financiële steun voor hun middelbare studies. Deze steun varieert van 100 tot 300 € per jaar per jongere. In Rwanda zijn heel veel jongeren. 60% van de bevolking is onder de 15 jaar! Velen hebben onze steun heel hard nodig omdat er veel zeer arme jongeren zijn in Rwanda, die geen familie hebben die de kosten van hun opleiding kunnen betalen. Veel jongeren zijn wezen door de genocide in 1994 en door de ziekte aids, die nog alle dagen slachtoffers maakt. De hoogte van de steun is afhankelijk van de kosten van schoolgeld, materialen en uniform. Maar vooral of een jongere bij familie kan wonen of op een internaat van de school moet verblijven.

Jaap Houtman, die in augustus jl. ter gelegenheid van het feest van het 100-jarig bestaan van de EPR als afgevaardigde van de Coördinatie Kerk en Wereld in Rwanda was, sprak met onze contactpersoon mw. Thérèse Gasenge en maakte bijgaande foto's. Zij coördineert o.a. dit deel van het diaconale werk van onze partnerkerk in Rwanda. Van haar ontvangen we de lijsten met namen van jongeren die we steunen. Zij legt en onderhoudt de contacten met de jongeren, die uit het fonds gesteund worden. Ook bezoekt zij hen op de verschillende scholen. Zie foto onder.

Giften

De giften voor dit studiefonds "Ik help een kind" komen niet uit de officiële zendingsbijdragen van de VPKB-gemeenten. Het is voor individuele personen, diaconieën of andere groepen uit de gemeenten een mogelijkheid om iets extra's te doen om jonge mensen kansen op een betere toekomst te geven. Dit jaar kunnen we met uw bijdragen 295 jongeren steunen! Vorig jaar mochten we het fantastische bedrag van 34.347 € ontvangen. De Werkgroep "Ik help een kind" hoopt dit jaar het streefbedrag van 30.000 € te halen. Op 24 augustus jl. was er **20.573 €** gestort.

We hopen dat velen nog hun bijdrage voor dit jaar storten. Alle giften, groot en klein, zijn welkom. Met vaste donateurs, die regelmatig een bijdrage overmaken - bij voorkeur via een automatische overschrijving - zijn we erg blij!

In de zomermaanden kregen we twee **bijzondere giften** binnen, die we hier graag vermelden:

- T.g.v. een huwelijksjubileum konden mensen i.p.v. cadeau's een bijdrage voor het studiefonds geven. We ontvingen een bijdrage van 1.751 € van het jubilerende echtpaar.
- Van een mandolineclub uit Boechout ontvingen we 1.000 €.

Hartelijk dank!

Greet HESLINGA

U kunt uw bijdrage storten op:
Rek. nr. 125.9302045.30
van Protestantse Solidariteit,
Brogniezstraat 46 - 1070 Brussel
o.v.v. "Ik help een kind"
(Fiscaal attest vanaf 30 Euro)

Contactpersoon:
Jean Lenders
Tel. 03-666.24.99
E-mail: ikhelpeenkind@vpkb.be

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

Masteropleiding FPG erkend

Een nieuw verschijnsel in de wereld van het hoger onderwijs is de 'accreditatie', d.w.z. de erkenning van de kwaliteit van een opleiding op grond van externe beoordeling, meestal door een visitatiecommissie. Het Vlaams Ministerie van Onderwijs heeft hiertoe in 2003 samen met haar Nederlandse zusterinstelling de 'Nederlands-Vlaamse-Accreditatie-Organisatie' (NVAO) opgericht, die alle Nederlandstalige hogere opleidingen beoordeelt. Bij de visitatie van de Nederlandstalige afdeling van de FPG in 2005-2006 werd de Bacheloropleiding goed beoordeeld. De visitatiecommissie vond de Masteropleiding onvoldoende uitgewerkt. Hoewel op de FPG sinds 2006-2007 een uitgewerkte Masteropleiding liep, hield de NVAO zich aan het visitatierapport en accrediteerde in april 2007 de Bacheloropleiding wel, maar Masteropleiding (nog) niet.

Wel kon de FPG een voorlopige erkenning aanvragen bij het Ministerie van Onderwijs. Binnen een termijn van drie jaar is er dan gelegenheid voor een nieuwe, zgn. 'verkorte visitatie' en een hernieuwde accreditatieaanvraag. Minister Frank Vanden Broucke reageerde inmiddels positief op de verbeteringen die zijn aangebracht sinds de visitatie van 2005-2006. Op 7 september 2007 bereikte ons het bericht dat de Master-opleiding van de FPG de gevraagde erkenning heeft verkregen.

Studeren en inschrijven aan de FPG

Men kan op verschillende wijzen studeren aan de FPG. Ten eerste is er de normale, voltijdse studieroute, waarlangs men de Bacheloropleiding in gemiddeld drie jaar voltooit en de Master in één. Velen volgen echter vanwege andere activiteiten een deeltijdprogramma. Met zulke studenten sluiten wij tegenwoordig een zogenaamd studiecontract af, dat vermeldt hoeveel tijd zij gemiddeld in de studie zullen steken en hoeveel studiepunten zij dus zullen verwerven. Op die manier wordt er een norm gecreëerd, waaraan de vordering of vertraging wordt afgemeten. Ook wanneer men bijvoorbeeld maar een dag in de week beschikbaar heeft, kan men aldus geldige certificaten en diploma's behalen. Een derde manier van studeren is als vrij student. Men kiest dan zoveel of zo weinig vakken als men wil, maar kan dan geen certificaten of diploma's behalen. Het inschrijfgeld is verschillend per wijze van inschrijven; informatie hierover verkrijgt u bij het secretariaat. Ook kunt u bij

Prof. Tomson, de decaan, terecht voor specifieke vragen over de studie en het specifieke cursusaanbod.
pjtomson@evonet.be

Mededelingen FPG

1° De opening van het academisch jaar 2007-'08 vindt plaats op donderdagmiddag 4 oktober 2007 vanaf 17u00. De voorzitter van de Raad van Bestuur, dr. Chr. Peeters, houdt een korte toespraak, rector Willems deelt diploma's uit en dr. J. Wiersma houdt de openingsrede: *Publieke rede versus privéreligie - een onjuiste tegenstelling*.

2° Dr. Marjan Blok sprak op 1 september 2007 tijdens een internationale conferentie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. De titel van haar toespraak was *Your mother in bonds. The testament of Soetken van den Houte*. 'Mythe en werkelijkheid van doperse vrouwen' was het thema van genoemde conferentie.

3° Mevrouw Henriëtte Jonkers (zij is lid van de VPKB-gemeente van Nijvel/Nivelles) gaat 1 dag per week aan de slag in de bibliotheek. Mevrouw Elina Grce, de bibliothecaresse van de FPG, hoopt dat het bibliotheekteam nog wat meer kan worden uitgebreid. Er is veel werk te doen.

4° Op de website van de FPG staat nieuws, zoals de geschiedenis van de Faculteit, het onderzoek en de publicaties van de hoogleraren, de (nieuwe) studiegids met het overzicht van de cursussen, het collegerooster, de bibliotheek enz.

5° Aspirant-studenten en allen die informatie wensen over de studie kunnen zich wenden tot Prof. Tomson, de decaan (e-mail: pjtomson@evonet.be)

Adressen:

BUREAU FACULTEIT voor PROTESTANTSE
GODGELEERDHEID

Secretariaat: mevrouw Anne Jové

Bollandistenstraat 40 (bij metrohalte Merode, Montgomery of Thieffry + 5 min. te voet)

B-1040 BRUSSEL

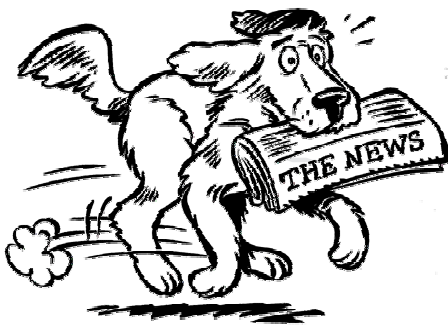
Sjibbolet

Truus SCHOUTEN

Naast de Protestantse Kerk van Boechout staat de pastorie. Dat is een gróót huis. Het is gebouwd voor kroostrijke predikantsgezinnen. Tegenwoordig is dat anders. Nu woont er één mens en één hond. Dat wil niet zeggen dat het daar stil is. Integendeel!

Regelmatig staan er bezoekers op de stoep. En ook worden in de grote kamer vergaderingen gehouden. De kinderopas zit er op zondagmorgen.... Ook logeren er mensen in de pastorie voor een korte of langere periode. Of de dominee nu thuis is of niet, iedereen weet de weg en kent de hond.

Toen ik een aantal jaren geleden die hond uit het asiel

haalde, vertelde de verantwoordelijke: "Het is een zwerver van een jaar of drie." Maar mijn dierenarts moest daar vreselijk om

lachen: "Twee of drie? Die is een jaar of zeven." Zij heet Mickey en is géén rashond. Nee, Mickey is een pastorie-hond! "Een stratière", meent een Brusselse kennis. "Haar kop is te klein voor de rest", zegt een vriendin. Troostend voegt ze daar aan toe: "Maar ze heeft een mooie staart."

Lief is ze in ieder geval; al is de opvoeding mislukt. Alhoewel..... Een klein succesje is wél geboekt.

"Mickey, niet bidden", riep mijn dochter destijds. "Bédelen", verbeterde ik. Tot ik besepte dat "bidden" en "bedelen" van dezelfde woordstam zijn afgeleid. Zei Luther niet: "ach, wij (bidders) zijn enkel arme bedelaars (voor God)".

Mickey's enthousiasme voor het menselijk ras is grenzeeloos. Vooral voor de vergaderingen. Zij bekijkt met belangstelling het gebeuren aan tafel. Koffie en thee gaan rond en koekjes! Op zo'n moment is zij de levende illustratie van de Syro-Fenicische: "De honden onder de tafel eten toch de kruimels die de kinderen (en volwassenen!) laten vallen." (Mc. 7 : 28) Het geroezemoes van stemmen werkt echter rustgevend. Mijn viervoeter valt gegarandeerd in slaap.

Mocht er een nieuwkomer zijn, zal die zeker dan opmerken: "Wat hoor ik toch?" Een oudgediende zal antwoorden: "Dat is Mickey. Die snurkt!" Tot schaamte van haar baasje begeleidt een stevige bas de melodie der stemmen.

Uitgaan is voor iedere hond het fijnste wat er is. Als doorgewinterde pastorie-hond wandelt Mickey trouwhartig met iedereen mee. Zo stond eens een gemeentelid met zijn kleindochter op de stoep.

"Mogen wij met Mickey uit?" "Uit?" "Ze is bang voor honden", legde opa uit, "en om daar overheen te komen, kunnen we het beste met jouw hond gaan wandelen." Zo ging een meisje met hond en opa op pad. Een pastorie-hond met therapeutische kwaliteiten!

Niet lang daarna kreeg ik een telefoontje. Iemand wilde mij spreken. "Kom ik naar u toe of komt u liever hier", vroeg ik. "U hebt toch een hond?" "Bent u allergisch?" "Nee", was het antwoord, "Ik heb het niet zo op honden". Na het gesprek schudde ik mijn hoofd: "Mickey, je bent een echte 'sjibbolet'!" Mijn hond rekte zich eens uit en kwam kwispelend bij me.

"Jammer", mompelde ik. Niet zozeer jammer voor de bange beller, maar van zo'n Bijbelse zegswijze, die uit onze taal verdwijnt.

Wie kent nog het verhaal van Jeftha uit Richteren 12? De mannen van Gilead wilden de Efraïmieten klissen en vroegen iedereen om het woord 'sjibbolet' uit te spreken. Die van Efraïm zeiden echter 'sibbolet'. Dat had nogal drastische gevolgen. Een 'sjibbolet' is een verschijnsel dat onderscheid/scheiding aanbrengt, net als mijn hond. Wat voor de één een toegevoegde waarde van de pastorie is, is voor de ander juist reden om die te mijden.

Zuchtend ben ik weer aan het werk gegaan, in gezelschap van mijn 'sjibbolet'. En al gauw was er niets anders meer te horen dan het zoemen van de computer en... het regelmatige gesnurk van mijn trouwe viervoeter.

ds. Truus Schouten is predikant te Boechout

Een engel in de nacht

Zend ons een engel in de nacht
als alles ons een raadsel is,
als ons de zekerheid en kracht
ontvallen in de duisternis.

Zend ons een engel ieder uur
dat ons ontvoert van U vandaan
wanneer wij voor de blinde muur
van uw geheime plannen staan.

Zend ons een engel met uw licht
in onze slaap, de metgezel
die troost brengt met het vergezicht
van God met ons, Emmanuel.

Zend ons in hem de zekerheid
dat U ons zelf bezoeken zult
en bij ons wonen in uw tijd,
en leer ons wachten met geduld.

(Uit: Kerk en Leven)

50 jaar Protestants Sociaal Centrum

Armoede en misère zijn er niet voor niets, en ook is het soms een goed middel om zich de noodzakelijke eenzaamheid te verschaffen om je enigszins te kunnen verdiepen in het een of het ander vraagstuk dat je bezighoudt. (Vincent van Gogh)

We schrijven 1957. Onder auspiciën van de medisch-sociale commissie van de *Federatie van Protestantse Kerken in België* en met medewerking van de zeven protestantse kerken in Brussel, richt men op 13 maart 1957 het *Protestants Sociaal Centrum* op. Het is het streven van dit centrum om onder het motto “dienstbaar zijn in Christus” naam, onder welke vorm ook, aan allen, protestanten of niet-protestanten die op zijn diensten beroep doen”, hulp te verlenen in allerlei vormen. De zeven oprichtende kerken zijn overtuigd dit niet zelf te kunnen doen. Het nieuwe diaconale platform moet zich niet alleen bezighouden met het geven van geldelijke steun, maar tevens plaatselijke gemeenten helpen die bepaalde diaconale problemen moeten oplossen. Het eerste team is samengesteld uit een medicus, een predikant en “mannen en vrouwen die op de hoogte zijn van de sociale wetgeving.” Rekening houdende met het enorme werk stelt het bestuur in 1966 voor om, naast de sociale assistente ook de secretaresse voltijds te benoemen. Kleding- en meubeldienst draaien – tot op vandaag – volledig op vrijwilligers. Dit centrum telt vandaag 23 vaste medewerkers en tientallen vrijwilligers. Op 5 oktober a.s. viert men het gouden jubileum. We wensen het PSC Gods zegen toe in de jaren die voor ons liggen!

asp.psc@skynet.be

Spiritueel concert Dietrich Buxtehude

Buxtehude is Mozart niet
Assemblée Musicale & Laus Deo

Zaterdag 13 oktober 2007
om 19.00u.
Protestantse Kerk Roeselare
Inkom: vrij

Leiding :
Herwig Theo Huyghebaert

Atelier bijbels- geïnspireerd schilderen

Na een korte meditatie met voedsel voor de ziel, krijgen kleuren vrij spel. Dit atelier is een unieke bron van inspiratie voor de kunst en voor het leven.

Plaats van samenkomst: DE WIJNGAARD
Sanderusstraat 77, 2018 Antwerpen

Data 2007-2008: volgende dinsdagnamiddagen
van 14-16u30: 9/10, 6/11, 4/12, 8/1, 5/2, 11/3,
15/4 en 13/5

Voor beginners is alle materiaal voorzien,
gevorderden brengen eigen gerief mee.

Meer info: k.depoortere@vpkb.be of 03 248 93
96 bij Katelijne

20 oktober 2007

ONTMOETINGS - EN KENNISMAKINGSDAG Moslims en Christenen

Zaal Xaveriusparochie, Collegelaan 32 Borgerhout
Onthaal: 9 uur—Einde: 16.15 uur

- Christenen en moslims over relatiebouw en dialoog
- Structuren en wegen er naartoe
- Voorbeelden, ideeën, ervaringen uitwisselen.

Voor ieder die interesse heeft of al actief is rond relatiebouw
en dialoog: gelovige gemeenschappen, verenigingen,
organisaties, werkgroepen in de provincie Antwerpen

Op weg naar dialoog

CCV-DPD: Diocesane pastorale diensten bisdom Antwerpen - FMV: Federatie van
Marokkaanse Verenigingen - KAV: Kristelijke Arbeiders Vrouwenbeweging - Vrouwen
die bewegen - KMS: Kerkwerk Multicultureel Samenleven; KMS Landelijk, KMS
Antwerpen, KMS Vlaams Brabant, regio Mechelen - UMIVPA: Unie van Moskeeën en
Islamitische Verenigingen van de Provincie Antwerpen - UTV: Unie van Turkse
Verenigingen - VOEM: Vereniging voor Ontwikkeling en Emancipatie van Moslims -
VPKB: Verenigde Protestantse Kerk in België

Verantwoordelijke: KMS Antwerpen, C. Rollet, Pastorijstraat 37 2060 Antwerpen

Doedelzak en tartan : het geheugen van Zonnebeke

Hugh BOUDIN

Enkele inwoners van deze Westvlaamse gemeente hadden opgemerkt, dat onder de talrijke gedenkstenen opgetrokken langs de 1914-1918 frontlinie, er geen enkel specifiek monument voor de gesneuvelde Schotse militairen te vinden was. Nochtans had Schotland, dat in 1914 slechts vier miljoen inwoners telde, 560.000 mannen en vrouwen ten strijde gestuurd. Er werd een dure prijs betaald voor deze deelname : 26 % was het sterfgetal, het hoogste van de Geallieerde Naties.

Deze enthousiastelingen hebben zich aan het werk gezet en het resultaat na een paar jaar inspanningen, concretiseerde zich op 25 Augustus 2007 met de inhuldiging van *"the Scottish Monument in Flanders"*.

Het zij ons toegestaan, op te merken dat ze wellicht niet wisten dat er reeds sinds 1926, wel een gedenkteken bestond ter nagedachtenis van de gesneuvelde Presbyterianen (ook dus voor onze Belgische gesneuvelden) nl. de Saint Andrew's Church, de Schotse Kerk te Elsene, één van de drie herdenkingskerken 14-18 waarvan er twee VPKB-gemeenten zijn.

Hoogwaardigheidbekleders van Schotland, Canada, Zuid-Afrika en Vlaanderen, militaire eenheden van de Belgische en Britse legers (deze laatsten met doedelzakspelers en traditionele kilt) waren opgekomen. Geen mis werd voorzien, zoals het te vaak de gewoonte is in dergelijke plechtigheden, maar wel een oecumenische bidstond, waar een vertegenwoordiger van Saint Andrews, een rooms-katholiek priester en een anglicaanse geestelijke achtereenvolgens gebeden hebben uitgesproken. Hoog op de Frezenberg, waar bloedige gevechten plaats vonden in augustus 1917, prijkt nu een Keltisch kruis ter herinnering aan niet alleen de Schotten uit Groot-Britannië, maar ook de Canadezen en Zuid-Afrikaners van Schotse afkomst.

Bij deze inhuldiging werd een monster van een nieuwe tartan *"Paschendale Tartan"* door de *Scottish Tartan Authority* aan de Burgemeester van Zonnebeke-Passchendale overhandigd. Rood en bruin zijn er opvallend en doen denken aan het vergoten bloed en aan de alom aanwezig modder. Ook werd als première een

nieuwe doedelzakmelodie *"The road to Passchendale"* door de componist Major Sioddart zelf gespeeld.

De jeugd was ook aanwezig. Vier leerlingen van *Belmont Academy*, de grootste middelbare school van Ayr, die in hun cursus geschiedenis de Grote Oorlog in België bestuderen en

elk jaar West-Vlaanderen bezoeken, lazen uit het dagboek van een 19-jarige Schot, die in Passchendale sneuvelde.

Onder de vele activiteiten van dit *Scottish weekend* vermelden we een avondspektakel met diverse acts en pipebands, waar de liefhebbers van doedelzakmuziek hun hart konden ophalen. Op zondagmorgen om 5 uur (ja, in de vroege !) werd een wandeltocht ingezet op het moment, toen 90 jaar geleden het bloedig offensief startte. Daarbij werd een morgendienst gehouden langs de lijn van de loopgrachten met een eenzame doedelzakspeler.

De gebeurtenissen van de Grote Oorlog kennen nu een vernieuwing aan belangstelling, ook onder de jongeren. Dit monument zal ontegensprekelijk bijdragen tot een verhoogd aantal bezoekers, dat nu reeds jaarlijks 400.000 telt. Zonnebeke en omgeving beschikken over een lang geheugen en zijn vastbesloten, de gedachtenis van ontelbare gevallen militairen in eervolle herinnering te houden.

H. R. BOUDIN is erector van de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te Brussel

Hulpverlenende organisatie Gustav-Adolf-Werk bestaat 175 jaar

Jean LENDERS

In Duitsland worden er grote herdenkingsfeesten gehouden, waarbij ook vertegenwoordigers van de VPKB aanwezig zullen zijn. Ter gelegenheid van deze verjaardag wil de redactie van Kerkmozaïek haar lezers beter bekend maken met het ontstaan en de werking van de evangelische diasporawerken van de stichting.

Vele VPKB-gemeenten hebben in de loop der jaren mogen genieten van financiële hulp die het Gustav-Adolf-Werk (GAW) hen bood bij het realiseren van hun bouw- en renovatieprojecten van kerkgebouwen en pastorieën.

Een zwerftocht door de geschiedenis van het Gustav-Adolf-Werk

Superintendent Grossmann

“De vereniging heeft haar ontstaan te danken aan het gedenkteken of misschien veeleer door het verzet tegen dit gedenkteken, opgericht in Lützen (D) ter nagedachtenis van het sneuvelen op 6 november 1632 van de Zweedse koning Gustav II – Adolf, tijdens de 30-jarige oorlog in Duitsland. Zijn ingrijpen betekende het overleven van het in gevaar verkerende Duitse protestantisme”.

Aldus superintendent Christian Gottlob Leberecht Grossmann tijdens een terugblik over het ontstaan van de eerste evangelische diasporawerken in Duitsland.

In het jaar 1832 ervoeren vele leden van een actieve GAW-vereniging, dat de “gladde steen”, die aan de dood van de Zweedse koning herinnerde, veel te bescheiden was. Een “waardig gedenkteken” moest voor altijd ter nagedachtenis aan deze gewichtige met het protestantisme verbonden figuur worden opgericht.

Een andere gedachtengang

Bij het verzamelen van geld voor een nieuw gedenkteken, riepen kritische stemmen luid: “laat het bij de oude Zweedse steen”. Grossmann luisterde naar deze stemmen en stelde voor, het gedenkteken een andere wending te geven. Hij stelde dan ook: *“Zou het niet beter zijn, in naam van de Zweedse koning Gustav II- Adolf, protestantse christenen te helpen, die in moeilijkheden verkeerden?”*. Voor ogen had hij het lotgeval van kleine ijverige evangelische Boheemse gemeenten, voor wie het bezoek aan evangelische scholen en kerken in het naburige Saksische Brambach verboden was. De idee van Grossmann vond vele enthousiaste volgelingen en zo werd 175 jaar geleden de grondsteen van het huidige Gustav-Adolf-Werk gelegd.

Samenwerking

10 jaar later bundelden het GAW (Grossmann) en de vereniging van hofpredikant Karl Zimmerman uit Darmstadt hun activiteiten. Daaruit ontstond de protestantse vereniging van de Gustav-Adolf-stichting, waarop een snelle toeloop volgde. In 1881, vijftig jaar na de grondlegging, telde men 44 hoofdverenigingen – 1.387 afdelingen – 388 vrouwenverenigingen – en ook nog studenten – en kinderverenigingen!

Baanbreker kerkverenigingen

Duitsland was toen op politiek en kerkelijk vlak vergelijkbaar met een lappendeken. De nieuwe vereniging verbond mensen over deelstaatgrenzen heen, van boerderijen over burgerfamilies tot vorsten en koningshuizen, van Lutheranen tot Hervormden.

In de 19de eeuw was GAW een beweging van het gezamenlijke Duitse protestantisme. Met collecten, inzamelingen, bazaars, werden gelden bijeengebracht voor kerkgebouwen, scholen, weeshuizen, studiebeurzen, net zoals vandaag. Tot de Eerste Wereldoorlog waren er bijna 6.500 gemeenten die ondersteuning hadden ontvangen in Duitsland, Europa en Zuid-Amerika maar ook in het verre Oosten, Australië, Zuid-Afrika, Palestina.

Zentrale GAW Leipzig

Beproevingen tijdens het Nationaal Socialisme

Tijdens het naziregime was het inzamelen van gelden en het uitvoeren van deviezen verboden. Dat was ook zo voor het GAW. In redevoeringen en geschriften verplaatste het accent van de diasporawerkzaamheden zich van geloofsgenoten naar volk- en geloofsgenoten. Strengere oorlogsregels stelden de vereniging bloot aan beproevingen. In 1943 werd de Centrale van de vereniging in Leipzig vernietigd tijdens het bombardement van de stad.

Verdeelde wereld

Direct na de Tweede Wereldoorlog engageerde de vereniging zich sterk voor vluchtelingen en gedeporteerde personen. Kerkelijk gezien werd zij het *Diasporawerk* van de nieuw ontstane *Evangelische Kirche in Deutschland* en maakte net zoals de EKD en het hele land de scheiding tussen Oost en West mee.

Deze scheiding had ook een positief aspect voor de GAW. De afdeling in de DDR kon de vervolgte en onderdrukte protestantse christenen in de door het communistisch regime geregeerde landen, beter bezoeken en Schriftverzendingen ondersteunen, net zoals het eerder uit de BDR ooit mogelijk was.

Hereniging

In 1992 voegden beide Saksische deelverenigingen zich weer bij elkaar. Sindsdien is er veel veranderd. Zo zijn bijvoorbeeld de ondersteuning van projecten binnen Duitsland weer sterk in het gezichtsveld gekomen. Een studie- en studiebeurzenfonds werd opnieuw gesticht. Niets is nochtans veranderd in de duurzaamheid en

betrouwbaarheid van het Gustav-Adolf-Werk dat sinds 175 jaar met de hulp van hun leden, vrienden en schenkers, haar partnerkerken in 35 landen ondersteunt en begeleidt.

Ondersteuning

Van die ondersteuning kunnen vele VPKB-gemeenten in al onze districten getuigen. Menig project, ingeleid door de werkgroep "Projecten" kon tot een goed eind worden uitgevoerd dankzij de financiële ondersteuning van het GAW.

Sinds meer dan 25 jaar, zoals blijkt uit de archieven die ik heb kunnen inkijken, heeft de VPKB beroep kunnen doen op steun en die ook daadwerkelijk van deze vereniging mogen ontvangen. Zeker een reden tot grote dankbaarheid.

Dat de hoogte van de ondersteuning in de loop der jaren is herleid van 50.000 € in de jaren '80 tot 20.000 € in het begin van de jaren 2000, is een verschijnsel te wijten aan twee factoren:

- a) het teruglopen van het aantal kerkbezoekers met als gevolg minder collecte-opbrengsten;
- b) de verschuiving van de ondersteuning van de "rijke" West-Europese kerken naar de arme zusterkerken in Oost-Europa, Zuid-Amerika en Afrika.

Ook bij andere steunverlenende organisaties is deze beweging voelbaar.

Toch zal het Gustav-Adolf-Werk in de komende jaren de partnerkerken van West-Europa niet uit het oog verliezen en ze blijven ondersteunen met raad en daad, zoals in de afgelopen 175 jaren.

Jean LENDERS is voormalig voorzitter werkgroep "Projecten".

Vijftig jaar Belgische Gideons

In de maand september vierden de Belgische Gideons het 50-jarig jubileum. "In iedere hotelkamer een Bijbel" was de leus en dat is nog steeds het motto van de wereldwijde Gideons.

Ruud FOPPEN

Een Bijbel in elke kamer

De werelttentoonstelling van 1958 in Brussel was een enorme stimulans. De geweldige toevloed van bezoekers daagde de werkers van het eerste uur uit om in elke hotelkamer een bijbel te plaatsen. Maar nogal wat hotelexploitanten weigerden medewerking, omdat het geen Rooms-katholieke bijbeluitgaven betrof. Dat betekende het ontstaan van een praktische oecumenische gezindheid. En tot

op de dag van vandaag zijn bestuursleden en medewerkers afkomstig uit verschillende kerken en geloofs-gemeenschappen.

Amerikaans of Europees

Aan het einde van de jaren zestig ontstonden er geschillen met de Amerikaanse Gideons. Het ging eigenlijk gewoon om het verschil in aanpak. Het marktgericht zijn van de Amerikanen werkte hier soms averechts. In België werkten vrouwen actief mee, in tegenstelling tot de Verenigde Staten. Naast nog een paar andere zaken kon de hier bestaande opvatting over de brede samenwerking met gelovigen uit verschillende kerken de Amerikaanse goedkeuring eveneens niet wegdragen. Zo werden de verschillende Europese verenigingen onafhankelijk van de oorspronkelijke Amerikaanse bronnen. En zo zijn er in België twee verenigingen: de Belgische Gideons en de Internationale Gideons, die sterk afhankelijk zijn van de Amerikaanse organisatie.

Uit verveling

Niet alleen in hotelkamers, maar ook in ziekenhuis-kamers, in cellen van gevangenen, homes voor senioren en scholen voor bijzonder onderwijs worden bijbels geplaatst. Bijzonder is, dat de Belgische Gideons hopen dat die bijbels dan ook "verdwijnen". Met vijf procent van de bijbels is dat ook het geval. Die moeten dan weer worden vervangen, evenals beschadigde exemplaren. Er zijn talloze reacties van mensen die de bijbel (opnieuw) ontdekt hebben. Een huisarts vroeg om mini-bijbels voor de wachtruimte. "Ik leg die daar altijd op

tafel en ik vraag a.u.b. een nieuwe hoeveelheid, omdat zij allemaal weg zijn". Een aalmoezenier in een gesloten centrum van uitgewezen asielzoekers vertelt dat het ontvangen van een bijbel in de eigen taal voor de meeste asielzoekers een kostbaar geschenk is om het leven weer zin en richting te kunnen geven. Ook scholen, leerkrachten en pastorale diensten in ziekenhuizen, verzorgingshuizen en gevangenissen vragen regelmatig om toezending van bijbels, zelfs ook kinderbijbels. Een van de donateurs van de Belgische Gideons schreef hoe hij jaren geleden uit verveling in een hotelkamer de bijbel is gaan lezen. "Vandaar dat ik U Gods zegen toewens voor het prachtige werk, dat u verricht voor de verspreiding van bijbels, precies op die plaatsen waar ze onverwacht mensen zin kunnen geven in hun leven".

Vrijwilligers

Door de Belgische Gideons zijn in de loop der jaren bijna 200.000 bijbels geplaatst. Daarbij komen nog de ruim 40.000 kinder- en jeugdbijbels die in 1999 als speciale actie zijn verspreid. In 2006 werden 3.382 bijbels geplaatst in 51 nieuwe en 41 bestaande adressen. Met de Nederlandse Gideons wordt van harte samengewerkt. Er werden in 2006 bijna 3.000 Nieuwe Testamenten en Psalmen van de Nederlandse afdeling ontvangen.

Het werk van de Belgische Gideons staat of valt met het enthousiasme van de vrijwilligers. Deze werkers zijn over het hele land verspreid. Maar er is nog werk genoeg voor nieuwe vrijwilligers die in hun directe omgeving directies van hotels, homes, ziekenhuizen en andere instellingen zouden willen benaderen met de vraag bijbels te mogen leveren. Op dit moment is er plaats voor een tiental nieuwe vrijwilligers. En naast deze oproep bedankt het bestuur de huidige medewerkers van harte voor al het werk. U kunt dus meedoen, ook door donateur te worden. Uw steun is hard nodig.

Voorzitter is F. Vrijdag, Sleewagen 44, 1730 Mollem, tel. 02/4529179. E-mail: nelfer@skynet.be.

Bank: ING 310-0141438-01, t.n.v. De Belgische Gideons, 2450 Meerhout. Meer informatie: www.gideons.be.

Ruud FOPPEN is mediaconsulent van de VPKB

Kerkelijke hulporganisaties bundelen krachten

Rob VAN DRIMMELEN

Protestant zijn heeft vele aantrekkelijke kanten. Onze kerkelijke gemeentes hebben een zekere mate van zelfstandigheid en protestantse kerken zijn vaak hecht geworteld in hun samenleving. Gemeentes vormen de basis van de kerk en, als zodanig, zijn protestantse kerken ook een voorbeeld van een participatorische organisatie structuur. Maar, zoals een bekende Nederlandse voetballer eens opmerkte: elk voordeel heb z'n nadeel. De hang naar zelfstandigheid is, in de loop der eeuwen, ook gepaard gegaan met vele treurige kerkscheuringen. In ons deel van de wereld is gelukkig een tegenbeweging op gang gekomen (VPKB, PKN en nu ook Frankrijk – zie artikel van Guy Liagre in Kerkmozaiek van juli/augustus). Toch blijft het organiseren van protestanten, vooral waar het gaat om internationale samenwerking, vaak nog te vergelijken met het vervoeren van kikkers in een kruiwagen: ze springen naar believen in en uit.

Daarom kan het een klein wonder genoemd worden dat eerder dit jaar oecumenische ontwikkelingsorganisaties uit vele verschillende landen in Nairobi bijeen kwamen om een koepelorganisatie op te richten. Het samenwerkingsverband kreeg de naam ACT (Action by Churches Together) Development. Inmiddels is ons aller Protestantse Solidariteit ook lid geworden van deze organisatie.

Het oorspronkelijke idee ontstond binnen APRODEV, het samenwerkingsverband van Europese ontwikkelingsorganisaties welke nauw verbonden zijn met de Wereldraad van Kerken. Eén van de hoofdtaken van APRODEV is het vertegenwoordigen van de lidorganisaties bij de Europese Unie om daarbij het ontwikkelingsbeleid van de Unie en haar lidstaten te beïnvloeden in de richting van een werkelijke bestrijding van de armoede. In zulk werk is het belangrijk met een gesloten front en een naamsbekendheid te opereren. Velen kennen organisaties zoals Caritas, World Vision en Oxfam maar een vergelijkbare wereldwijde oecumenische ontwikkelingsorganisatie bestond tot voor kort nog niet. Nationale organisaties zoals *Christian Aid*, *Brot für die Welt* of *Church World Service* voelden lange tijd niet direct de noodzaak zich internationaal te organiseren, ook omdat ze daarmee een deel van hun onafhankelijkheid zouden opgeven.

Echter, in een tijdperk van toenemende globalisering, voelen zelfs organisaties welke hun zelfstandigheid koesteren (en daar terecht trots op zijn) de noodzaak zich internationaal (beter) te organiseren. Dit kan voordelen hebben bij het zoeken naar fondsen op een 'ontwikkelingsmarkt' waar de concurrentie de laatste jaren enorm is toegenomen. Het kan ook leiden tot een grotere invloed op het beleid van nationale regeringen en internationale organisaties. Wie weet, bijvoorbeeld, dat, wanneer de budgetten van de verschillende oecumenische ontwikkelingsorganisaties bij elkaar zouden worden opgeteld, wij gezamenlijk, na het Rode Kruis, met meer dan 1 miljard dollar de tweede grootste niet-goevernemente donor zijn? Dat moet ook de beleidsmakers toch wat zeggen. Niet alleen met het oog op fondsenwerving of beleidsbeïnvloeding kan een bundeling van krachten nuttig zijn, ook aan onze partnerorganisaties in de (w)arme landen zijn wij het verplicht tot een betere samenwerking te komen. Partnerorganisaties ontvangen vaak steun van verschillende oecumenische ontwikkelingsorganisaties. Voor elk van deze organisaties geldt een andere rapportageplicht. De tijd die partners moeten steken in het opstellen van rapporten en het ontvangen van delegaties van donoren is vaak buiten proportie. Wanneer men in het verband van *ACT Development* kan komen tot gezamenlijke kwaliteitscriteria en een meer gestroomlijnde rapportageplicht, zouden de partners daar enorm mee gediend zijn. De weg zal lang zijn en hij is niet zonder hindernissen. Een eerste belangrijke stap is echter gezet. De noordelijke oecumenische ontwikkelingsorganisaties zijn het aan hun stand verplicht de ingeslagen weg te vervolgen.

Dhr. Rob VAN DRIMMELEN is werkzaam bij APRODEV

Balans en perspectief

100 jaar Presbyteriaanse kerk in Rwanda

Afgelopen zomer vierde de Presbyteriaanse kerk in Rwanda (EPR) haar 100ste verjaardag. Namens de VPKB woonden onder andere de voorzitter van de synodale raad met zijn echtgenote en dbr. Jaap Houtman (coördinatie kerk en Wereld) de plechtigheden bij. Deze maand krijgt u een eerste impressie van de hand van de synodevoorzitter. Volgende maand gaat dbr. J. Houtman dieper op bepaalde aspecten in.

Guy LIAGRE

Rwanda vandaag

Dertien jaar na de genocide hangt het verleden nog steeds als een sluier boven Rwanda. Het getuigenis en de zending van de Presbyteriaanse kerk zijn door deze gebeurtenissen diep getekend. De tot op heden uitgevoerde rechtspraak in het Internationaal Rwandatribunaal en de volkstribunalen of gacaca, kleuren in grote mate het leven en samenleven. Nog steeds worden in vervolging gestelde gemeenteleden of predikanten, al naar gelang de omstandigheden, schuldig bevonden of vrijgesproken. Ondertussen gaat het kerkelijke leven echter zo gewoon als mogelijk verder. Van een kleine kerk groeide de EPR uit tot een organisatie met maar liefst 100 lagere scholen, 9 middelbare scholen, een centrum voor beroepsvorming, een centrum voor de opvang van straatkinderen, twee ziekenhuizen, medische consultatiebureaus en noem maar op. Ook mogen we de theologische hogeschool van Butare - Prof. W. Willems en zijn vrouw waren in dat kader aanwezig - niet vergeten. En de grootse plannen om te komen tot de oprichting van een eigen universiteit, waarvan men tijdens de herdenkingsplechtigheid de eerste steen legde. Het arbeidsveld is omvangrijk en de problemen talrijk.

De festiviteiten

De feestelijkheden begonnen bij aanvang van het jaar. Leidraad was een goed gekozen tekst uit Hebréeën 3 vers 14: "Want alleen als we tot het einde toe resoluut vasthouden aan ons aanvankelijk vertrouwen, blijven we deelgenoten van Christus." De gemeente Kirinda was op 21 januari het eerst aan de beurt. Logisch, want daar begon het feitelijk allemaal. Of niet, als men helemaal naar het begin teruggaat. Dat ligt in Zinga, waar begin augustus 1906 twee Duitse zendelingen de eerste protestantse kerkdienst hielden. De VPKB besloot de

Zinga

Rwandese kerk te helpen, om op diezelfde plaats de evangelisatie opnieuw op te starten. De synodevoorzitter mocht samen met een Duitse collega het lint doorknippen van een nieuwe school annex kleuterschool. 75 % van de bouwkosten kwam uit de Belgische kerk. De gemeente Turnhout zorgde voor banken en schoolinrichting. Spijtig was wel dat het geheel nog niet helemaal klaar was, maar de materialen waren al ter plaatse. Hoogtepunt van de viering waren natuurlijk de feestelijkheden in en rond Kigali van 16 tot 19 augustus. Gasten uit Nederland, België, Frankrijk, Duitsland, de Verenigde Staten en tal van Afrikaanse buurlanden waren aanwezig.

De herdenkingen

Het begin van de tweede dag van de feestelijkheden was een geladen moment. Alle afgevaardigden werden uitgenodigd voor een bezoek aan het genocidemuseum in Kigali. Voor menig Rwandees de eerste keer dat ze na de volkerenmoord deze plek der herinnering betraden. Namens de VPKB werden

bloemen neergelegd op één van de massagraven. Dr. E. Musumakweli, voorzitter van de EPR, wees tijdens een korte maar emotioneel geladen toespraak op de belangrijke rol van de christenen in dit menselijke drama. De kerk, die als taak heeft het verkondigen van gerechtigheid, vrede, broederschap, is er niet in geslaagd om deze boodschap in de Rwandese harten te verwortelen. Zal ze het kunnen met de verzoening *nà* de feiten? Tharcisse Gatwa, een Rwandees journalist en missioloog, schreef er een boek over, dat hij met succes als doctoraat in Edinburgh verdedigde: "The churches and Ethnic Ideology in the Rwandan Crisis 1900-1994". Een evenwichtig onderzoek naar de rol van de kerken in het ontstaan van de volkerenmoord.

Belgische presentie

De Belgische aanwezigheid beperkte zich niet alleen tot de feestelijkheden. Uiteraard was het ook voor de Belgische synodevoorzitter een hele eer om mee op te trekken in de stoet predikanten, toen deze op zondag het grote stadion van Kigali binnenwandelde. En natuurlijk genoten we van de lange toespraken en preken, de heerlijke ontvangst en de keurig verzorgde tentoonstelling van eigen producten. En met belangstelling werd uitgekeken naar de interessante uiteenzettingen over de pogingen tot verzoening in het land. De tientallen projecten die werden bezocht waren echter even indrukwekkend. Vaak door hun eenvoud. En door de bescheiden middelen. Meer dan trots waren we toen

we door de lokale kerkleiding met dhr. Jaap Houtman door het land werden gegidst, om scholen, ziekenhuizen, medische consultatiebureaus en lokale gemeenten te bezoeken. Eén van de hoogtepunten hierbij was ongetwijfeld een lang bezoek aan de regio Itabire, een moeilijk bereikbaar gebied zonder enige infrastructuur. Er is geen elektriciteit, er zijn geen wegen, geen telefoon, geen ziekenhuis, met uitzondering van twee gezondheidscentra. Itabire ligt op meerdere uren rijden van het Kivumeer, langs ongebaande wegen. De prachtige vergezichten zijn er echter niet minder om! Wat in een oude 4X4 een beproeving voor de Belgische rug was (voorzittersvrouw en medebezoeker van de coördinatie klampten zich zowaar haast aan elkaar vast) was een genoegen voor de Belgische geest. De leden van ABL die er ooit naartoe zouden willen, zijn gewaarschuwd! Het district Antwerpen-Brabant-Limburg gaf immers te kennen het partnerschap met deze regio weer aan te

willen zwengelen. Meteen gingen de plannen over de tafel om de watervoorziening te herstellen. Materiële hulp van de regio is niet het hoofddoel. Gebed en broederschap zijn minstens even belangrijk. Het startschot is nu gegeven, aan het district ABL om de figuurlijke koe bij de hoorns te vatten!

Tot slot

Wat gepland was als een vakantiebezoek, met een officieel gedeelte tussendoor, werd een lange, vermoeiende maar leerzame tocht – letterlijk - kris-kras door het land van de duizend heuvels. Een werkbezoek waaraan ook officiële ontmoetingen met enkele ambassadeurs of hun plaatsvervangers niet ontbraken. We werden gesterkt door de wilskracht en het geloofsvertrouwen van de Rwandese kerk om te toekomst weer op te bouwen. We werden ook meegezogen in het evangelisatorische elan dat de Belgische kerken reeds lang hebben verloren. We zagen het werk van de aidspreventie en werden steeds meer overtuigd van de dringende noodzaak daar-

toe. We ontmoetten mensen die vol verwachting uitzien naar de bouw van hun door de Belgische kerk meegefinancierde pastorie. We werden omringd door leerlingen die dankzij onze steun en ons gebed een eigen schoolgebouwtje hebben. En we spraken met kinderen die dankzij "Ik Help een Kind" hun studie kunnen voortzetten. De EPR leeft en heeft ook ons

veel te leren. Al was het maar dat geloof, hoop en liefde geen verworvenheden zijn, maar levensvoorwaarden die men telkens weer dient te ontdekken. Dat dreigen wij in ons comfortabele bestaan maar al te vlug te vergeten.

De Oecumene op de tocht : Sibiu 2007

Sibiu 2007 ligt achter de rug. De meer dan 2.000 deelnemers aan de 3de Europese Oecumenische Assemblée (EEA3) dachten na over het thema "Jezus Christus, licht van de wereld" en keurden op de laatste dag een eindboodschap goed, bedoeld voor alle Kerken en christenen in Europa. Eén zaak is zeker : het elan van de oecumene komt van de basis, nog voordat theologen en kerkverantwoordelijken zich hierover buigen! Dr. Guy LLAGRE, voorzitter van de Verenigde Protestantse Kerk in België, was aanwezig en geeft ons hieronder zijn indrukken.

Guy LLAGRE

Algemene indruk

De eerste Europese Oecumenische Assemblée vond plaats in 1989 te Bazel. Het was de eerste ontmoeting tussen christenen in heel Europa (orthodoxen, protestanten en katholieken) sinds het schisma in 1054. De derde Assemblée bevestigde de wil om verder te gaan. In Sibiu kwamen echter ook onderliggende problemen en spanningen aan het licht.

Van protestantse zijde waren er tijdens de Assemblée stemmen, die aandrongen op sterkere dialoog en meer mogelijkheid tot actieve deelname in het overlegproces. De jongeren deelden dit voorstel en protesteerden in stilte : « Geen redevoeringen. Geen officiële groeten. Maar echte discussies voor iedereen. » De ontmoeting werd inderdaad gedomineerd door redevoeringen, redevoeringen en redevoeringen... Informele ontmoetingen tijdens de maaltijd of in de gangen en de forums (thematische groepen) konden het gebrek aan dialoog tijdens de plenaire zittingen niet compenseren. Sibiu was niet alleen een confrontatie van theologische en politieke strategieën, ook van kerkelijke structuren. Een Europees oecumenisch gedachtegoed - dat voortdurend in opbouw is - ligt niet voor de hand. Een echte debatacultuur, dialoog en openheid voor andere meningen, is een leerproces.

Hoe nu verder ?

Het zal tijd vergen om de eindtekst te laten bezinken, hem in de Kerken te bespreken en de gevolgen in concrete vorm te gieten. We denken aan het belang van de wederzijdse erkenning van de doop en de ecclesiologische kwesties; het zoeken naar een consensus over ethische vragen; de geestelijke oecumene; de eenheid van getuigenis. Op ethisch vlak is de laatste dag vastgelo-

pen. In de gedrukte slotboodschap was sprake van de bescherming van het leven, minderheden enz. Tijdens de mondelinge voorlezing werd onder zware katholieke en orthodoxe druk een tussenzin ingelast: ... de bescherming van het leven *van de conceptie tot de dood*... De boodschap werd aanvaard, maar onmiddellijk na de vergadering begonnen de speculaties. De oorspronkelijke (schriftelijk uitgedeelde) Engelse tekst werd door de tolken letterlijk in het Frans en in het Duits vertaald. Zij die het Engels niet machtig waren, werden dus niet in kennis gesteld van deze fundamentele - het hele euthanasie- en abortusdebat komt om de hoek kijken - toevoeging. Welke tekst had men dan uiteindelijk aanvaard? De mondeling in alle talen vertaalde tekst of de schriftelijk gestelde Engelse tekst, waarvan de mondelinge toevoegingen niet werden vertaald? Een week na de Assembly - op het moment dat we deze regels schrijven - was de tekst nog steeds niet officieel gemaakt en bleven de deelnemers in de onzekerheid. Oecumene als schaamlapje voor een eigen achterliggende patriarchale kerkpolitiek, ook dat is spijtig genoeg de oecumene...

De uitdaging

Het was moeilijk voor de Europese Kerken om een oecumenische balans te vinden. Enerzijds zijn er de Russisch orthodoxen, die een karikaturale visie hebben over de Westerse democratie (waarvan zij door moreel verval de slechtste voorbeelden gekregen hebben sinds de val van de Muur). Anderzijds uitte de paus zich tijdens de Assemblée in Oostenrijk (Graz 1997) over Europa. Hij gaf volgens sommigen (gewild?) de indruk, een kortsluiting met de Assemblée te willen veroorzaken. In een dergelijke situatie is het des te belangrijker om te dialogeren en om de hoofdpistes en -waarden van de Europese "Charta Oecumenica" te bevestigen. Deze

tekst werd immers door alle lidkerken van de Conferentie van Europese Kerken (KEK) en de Europese Bisschoppenconferentie aanvaard. Wat betreft het gedeelte over de Kerken en de wereld, benadrukt de tekst de erfenis en de verantwoordelijkheid van Europa op het vlak van de wereldvrede en de geweldloze oplossing voor conflicten. Daarnaast onderstreept de tekst de dringende noodzaak, werk te maken van respect voor de natuur en solidariteit met migranten. Tot slot werden er enkele aanbevelingen meegegeven: een veralgemeend liturgisch feest voor de schepping in de maand september; initiatieven met het oog op het kwijtschelden van de schulden; solidariteit met zigeuners en alle migranten; gemeenschappelijke pelgrimstochten organiseren; de relatie doop-avondmaal-ambt verder uitwerken...

Andere thema's

Grote aandacht ging uit naar de migranten in Europa. Vooral de criminalisering van de slachtoffers van migratie werd aangeklaagd. In de Lutherse kathedraal besteedde men hieraan een forum. De voorzitter van de Europese commissie, José Manuel Barroso, onderstreepte het belang van een dialoog met de kerken. Hij herinnerde aan de inspanningen van de christelijke Kerken in de verzoening tussen Oost en West. Ook politiek, niet los te koppelen van ethiek, moet luisteren naar de boodschap van godsdiensten. Wat de relatie met de katholieke kerk betreft, was er vanuit protestantse zijde grote interesse voor de boodschap van Kardinaal Walter Kasper, voorzitter van de Pontificale Raad voor de Bevordering van Eenheid onder de Christenen. Sprekende over de verklaring van enkele maanden geleden, had hij het over zijn eigen wonden: "de wonden en de pijn van mijn vrienden zijn ook de mijne. Het is nochtans het enige middel om voortgang te boeken in waarheid en in duidelijkheid en in te gaan tegen een behaaglijke en valse oecumene, die erin bestaat om vriendelijk te zijn met elkaar. Elke Kerk moet met zichzelf beginnen." Wijzen ondertussen de kerkelijke strategieën van zijn kerk (zie hoger) echter wel in die richting?

Tot slot constateerden wij de noodzaak dat de moderne oecumenische beweging zichzelf evalueert omtrent de frustraties die zij teweeg bracht om zodoende nieuwe schisma's te vermijden. Dat is ook onze hoop en ons gebed.

Dr. Guy LIAGRE is synodevoorzitter van de VPKB.

Speel-o-theek Pipo in de Rabotwijk (Gent) bestaat 10 jaar

Speel-o-theek Pipo opende op 15 oktober 1997 haar deuren in de Vlotstraat met in de rekken 280 stuks nieuw speelgoed.

Het initiatief voor een speel-o-theek kwam van de Protestantse Rabotkerk. Ze zocht partners en vond die in de Sint-Jozefparochie, het toenmalig Lokaal Integratiecentrum El Ele, het Stedelijk Buurtcentrum Rabot en het Steunpunt School en Gezin. De speel-o-theek groeide uit haar voegen en vond in 2004 een nieuwe stek op de tweede verdieping van het buurtcentrum Rabot in de Jozef-II-straat. Speel-o-theek Pipo is één van de intussen zeven buurtspeel-o-theken in Gent en bestaat nu 10 jaar. We vieren dit met een kinderfeest op 24 oktober en een...

feestelijke academische zitting 10 jaar Pipo "Om ernstig te worden, moet men spelen" (Aristoteles).

*vrijdag 19 oktober 2007
vanaf 15u30 tot 18u.
Buurtcentrum Rabot,
Jozef II straat 104 - 9000 Gent*

De paus schreef een boek

Pieter BOUMAN

Paus Benedictus XVI publiceerde onlangs het eerste deel van een tweedelig boekwerk over "Jezus van Nazareth". Dat is ook de titel van het werk. Dit eerste deel gaat

van de doop van Jezus in de Jordaan tot de verheerlijking op de berg.

Hij schreef het als gelovige, als theoloog, niet als paus, zegt hij nadrukkelijk zelf en wenst als schrijver en theoloog behandeld te worden, ook tegengesproken. Hij hoopt ook dat er rond het boek een stuk discussie op gang komt.

Het boek was reeds maanden geleden aangekondigd, de originele uitgave is zonder twijfel Duits, de Italiaanse uitgave, goed 446 blz. verkoopt goed maar het is de vraag of het ook gelezen wordt. Andere vertalingen zijn in voorbereiding.

Mijn collega Daniele Garrone, Oud Testamenticus en decaan van de Waldenzer Theologische Faculteit was mee uitgenodigd, het boek kort voor te stellen op een persconferentie in het Vaticaan. Medepresentatoren waren kardinaal Schoenborg, Wenen, en de humanist en filosoof, Cacciari, burgemeester van Venetië.

Het is geen goed boek geworden en dat is jammer. Ratzinger poogt in zijn boek de historische Jezus van het NT te laten samenvallen met de Christus van de geloofsbelijdenissen van Nicea en Chalcedon. Dat kan natuurlijk niet tenzij je de teksten van het NT laat buikspreken!

Wie wel eens een encycliek gelezen heeft, zal vaak hebben gemerkt hoe bijbelteksten op de klank af als bewijs worden aangehaald, vaak geheel aan de context voorbijgaande. Dat is ook in dit boek het geval. Zo worden op p. 284 de woorden van 1 Joh. 5, 6 tot 8, zonder enige verwijzing naar de twijfel van hedendaagse exegese, als behorend tot de oorspronkelijke brief en niet als een latere invoeging gezien. De auteur dogmaticus laat het werk van bekende en goede Nieuw Testamentici betreffende de historische Jezus, ook van het eigen Biblicum in Rome, geheel links liggen. De enige die geciteerd wordt, is Vittorio Messori. Het belangrijke stuk van de pauselijke Bijbelcommissie, 1984, "Bibbia e

cristologia", dat dialogerend en vragend verschillende meningen naar voren brengt, wordt zelfs niet genoemd.

Je zou het boek een apologie van Jezus kunnen noemen, Ratzinger heeft moeite met de Jezus van het historisch kritisch onderzoek, zoals dat ook in de Rooms Katholieke Kerk officieel op gang gekomen is na de encycliek *Divino afflante Spiritu*, 1943, van paus Pius XII.

Hij vindt, dat deze Jezus in de mist van al dat onderzoek een moeilijk herkenbare persoon geworden is. De auteur wil aantoonbaar bewijzen, dat de Jezus van zijn geloof, het Woord dat vlees geworden is, voor ons stierf en weer werd opgewekt, de echte en de historische Jezus is. Met andere woorden: wetenschappelijk en logisch, historisch verantwoord wil hij de vleeswording bewijzen. Ratzinger wil bewijzen wat alleen in en door het geloof kan worden beleden.

Daartoe wordt veel geharmoniseerd, de bestaande diversiteit in eenheid van het NT wordt glad gestreken, zoal niet ontkend. Zo wordt het conflict tussen Petrus en Paulus, Galaten 2, geciteerd als Paulus "vooronderstelt zeer duidelijk de bijzondere opdracht van Petrus, dit primaat wordt duidelijk gedocumenteerd in het geheel van de traditie" (blz. 344 van de Italiaanse uitgave). En Marcus 3, 14, de aanstelling van de twaalf, wordt verbonden met 1, niet 2 zoals in het boek Koningen 12, vers 31 en 13 vers 33, en zo wordt Marcus 3, 14 tot de tekst die bewijst, dat het priesterschap door Jezus zelf is ingesteld. Maar het werkwoord "aanstellen tot" wordt ook gebruikt in het OT voor andere functies en bovendien wordt in het NT de term "priester", iereus of sacerdos, slechts gebruikt voor Jezus en het volk Gods, zie Hb 4, 10 en 1 Petr. 2, 4 of Openb. 1, 6.

De moderne wereld, nogal eens geïdentificeerd met het vrijzinnige protestantisme, von Hrnack wordt nogal geciteerd, en de Verlichting hebben geleid tot wat Ratzinger een postchristelijke wereld noemt. Het is het wereldbeeld, dat in vele toespraken van paus Benedictus XVI terugkomt.

En zo vind je in het boek "Jezus van Nazareth" de Ratzinger terug die moeite heeft met een staat die geen christelijke orde voorstaat, een staat die ook andere samenlevingsverbanden dan het huwelijk erkent, die open staat voor medisch onderzoek rond ontstaan en einde

van leven en de vragen die dat oproept niet uit de weg gaat. Het zijn problemen en vragen waarop paus Benedictus XVI in zijn wekelijkse ontmoetingen met de Romepelgrims, zowel op woensdagmorgen als 's zondags rond het Angelus, geregeld ingaat. In dit boek worden die catechese-achtige uitspraken gezien als directe en verantwoorde gevolgtrekkingen uit de woorden van Jezus.

Dat Jezus van Nazareth een gelovige Jood was en bleef (zie *Nostra Aetate*) II Vat. Concilie, verandert Ratzinger in "Jezus is een Jood die door het Jodendom is heengegaan". Maar Jezus was en bleef Jood, hij is nooit christen geworden. Het boek van de Joodse theoloog Riccardo Calimani "Il volto di Cristo", waarin een eerder werk van hem, "Gesù ebreo" is opgenomen, met een woord vooraf van paus Johannes Paulus II (!), heeft Ratzinger niet meer verwerkt.

Zo schenkt hij ook geen aandacht aan de gecompliceerde en veelzijdige wereld van het Jodendom in de tijd van Jezus. Hij schrijft, dat de *Zaligspreekingen* en het *Onze Vader* tot het mooiste en meest genuïne van de christelijke spiritualiteit behoren en gaat eraan voorbij, dat exegetisch onderzoek heeft uitgewezen, dat het meeste terug te vinden is in Joodse geschriften. Zo zijn vele van de zaligspreekingen in de Mattheusversie echo's van woorden uit de Psalmen of van Jesaja. Dat er naast het vroege christendom uit de heidenen gedurende bijna 6 eeuwen ook een joods-christelijke beweging is geweest, na de val van Jeruzalem geëvolueerd naar het Ebionitisme, een heterodoxe beweging, zul je uit dit boek "Jezus van Nazareth" niet leren.

Vorig jaar verscheen het boek "Inchiesta su Gesù. Chi era l'uomo che ha cambiato il mondo?" (Onderzoek naar Jezus). Wie was de man die de wereld veranderde? De auteurs waren Corrado Augias, een agnost, journalist en schrijver, en Mauro Pesce, Rooms Katholiek en Nieuwtestamenticus. Het was maanden een bestseller, ruim 500.000 ex. werden verkocht en het heeft de bijzondere verdienste, dat het voor een groot publiek veel wetenschappelijk en theologisch verantwoord onderzoek naar Jezus van Nazareth heeft toegankelijk gemaakt. Het Vaticaan en een aantal bisschoppen hebben het herhaaldelijk veroordeeld, ze vinden het een gevaarlijk boek want het zou het geloof van eenvoudige mensen kunnen ondergraven. Het is nog steeds gemakkelijker een boek te veroordelen, dan mensen te leren, aan de hand van goede catechese, de Schriften te lezen en te leren verstaan in al hun diversiteit en eenheid. Het boek van Joseph Ratzinger tekent me de Jezus van de dogmatische ontwikkelingen, niet de Jezus van Nazareth en Jodenman, niet de Jezus van de Schriften.

dr. Pieter BOUMAN is emeritus-predikant

Concert

vrijdag
19 oktober 2007
20.00 uur

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

- * Sonate voor viool en klavecimbel
- * Partita voor klavecimbel
- * Partita voor viool

Jetty Janssen (klavecimbel)
Jeong Sun Goo (viool)

toegang vrij
vrije bijdrage

Protestantse Kerk
Bexstraat 13
2018 Antwerpen

Verder nog op het programma:

zaterdag 27 oktober
20.00 uur: muzikaal avondgebed,
m.m.v. Jos Van Den Heuvel

vrijdag 16 november
20.00 uur: orgelconcert
door Jos Van Den Heuvel

zaterdag 24 november
20.00 uur: muzikaal avondgebed
m.m.v. organiste Kersten Cottyn

zaterdag 29 december
20.00 uur: muzikaal avondgebed

Protestantse Radio- & TV-uitzendingen

Programma-Informatie oktober 2007

Radio:

VRT/ Radio 1

op woensdag omstreeks 20.03u.

productie Frank MARIVOET

10 oktober	Mens voor de mensen zijn:
de waarheid bevrijdt
24 oktober	Bijbel vandaag:
Zacheüs (Lucas 19: 1-10)
31 oktober	De kerk van de Reformatie:
een gesprek met dr. Guy Liagre

Televisie:

VRT op TV "één" en "canvas" op zondag

productie Antoinette Panhuis

28 oktober	Bij de zusters van Pomeyrol
om 9.30u. op "één" en rond 23.00u. op "canvas" |
|------------|---|

Contact: Frank Marivoet, C. Meunierstraat 85/0002, 3000 Leuven

Web-Site: <http://www.vpkb.be/pro>

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Guy Liagre

Redactieteam

Judith van Vooren

Bea Smetryns-Baetens

Steven Fuite

Ernst Veen

Dick Wursten

Redactieadres:

Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel

tel.: +32-(0)2-511 44 71

fax.: +32-(0)2-511 28 90

E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Web-site Internet:

<http://www.protestanet.be/VPKB>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 12,50 Euro
- Groepsabonnement: 10,50 Euro (vanaf minimum 5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 14,00 Euro

Storten

kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van de Verenigde Protestantse Kerk in België, Marsveldstraat 5, 1050 Brussel.

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikels niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikels en slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Sluitingsdatum volgende Kerkmozaïek : 10 oktober 2007.